



Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Inre säkerhet | Inrikesministeriets publikationer 2020:2

Nationellt åtgärdsprogram för förebyggande av våldsbejakande radikalisering och extremism 2019–2023

Statsrådets principbeslut
19.12.2019

Inrikesministeriets publikationer 2020:2

Nationellt åtgärdsprogram för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism 2019–2023

Principbeslut

19.12.2019

Inrikesministeriet

ISBN: 978-952-324-312-5

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsinki 2020

Presentationsblad

Utgivare	Inrikesministeriet	3.2.2020	
Författare	Inrikesministeriet		
Publikationens titel	Nationellt åtgärdsprogram för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism 2019–2023. Statsrådets principbeslut 19.12.2019		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikationer 2020:2		
Diarie-/ projektnummer	SMDno-2019-227	Tema	Inre säkerhet
ISBN PDF	978-952-324-312-5	ISSN PDF	2490-077X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-312-5		
Sidantal	87	Språk	svenska
Nyckelord	våldsamt radikaliserings, extremism, förebyggande, extremistiska rörelser		
Referat	<p>Våldsbejakande radikaliserings och extremism utgör ett gränsöverskridande hot mot säkerheten, trygghetskänslan, människors välfärd och känsla av delaktighet, demokratin samt de mänskliga och grundläggande rättigheterna.</p> <p>Det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism har utarbetats i brett samarbete mellan myndigheter (nationella och lokala), organisationer, sammanslutningar och forskare.</p> <p>I åtgärdsprogrammet har vi beaktat resultaten och rekommendationerna från den externa utvärderingen av det föregående åtgärdsprogrammet, som fastställdes 2016. Resultaten och rekommendationerna publicerades i april 2019. I programmet fastställs målen samt målområdena och åtgärderna för verksamheten. Dessutom fastställs i programmet de åtgärder genom vilka polisen, förläggningarna, social- och hälsovårdsväsendet samt undervisningsväsendet utvecklar sin beredskap att förebygga våldsbejakande radikaliserings.</p>		
Förläggare	Inrikesministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Sisäministeriö	3.2.2020	
Tekijät	Sisäministeriö		
Julkaisun nimi	Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019–2023. Periaatepäätös 19.12.2019		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisu 2020:2		
Diaari/hankenumero	SMDno-2019-227	Teema	Sisäinen turvallisuus
ISBN PDF	978-952-324-312-5	ISSN PDF	2490-077X
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-312-5		
Sivumäärä	87	Kieli	ruotsi
Asiasanat	väkivaltainen radikalisoituminen, ekstremismi, ennalta ehkäisy, ääriliikkeet		
Tiivistelmä	<p>Väkivaltainen radikalisoituminen ja ekstremismi on rajat ylittävä uhka turvallisuudelle, turvallisuuden tunteelle, ihmisten hyvinvoinnille ja osallisuuden tunteelle, demokratialle sekä ihmis- ja perusoikeuksille.</p> <p>Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä viranomaisten (kansalliset ja paikalliset viranomaiset), järjestöjen, yhteisöjen ja tutkijoiden kanssa.</p> <p>Toimenpideohjelmassa on otettu huomioon edellisen, vuonna 2016 vahvistetun toimenpideohjelman ulkopuolisen arvioinnin tulokset ja suositukset, jotka julkaistiin huhtikuussa 2019. Ohjelmassa on määritelty tavoitteet sekä toiminnan kohdealueet ja toimenpiteet. Lisäksi ohjelmassa on määritelty toimenpiteet, joilla poliisi, vastaanottokeskukset, sosiaali- ja terveystoimi sekä opetustoimi kehittävät valmiuksiaan ennalta ehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista.</p>		
Kustantaja	Sisäministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of the Interior	3.2.2020	
Authors	Ministry of the Interior		
Title of publication	National action plan for the prevention of violent radicalisation and extremism 2019–2023. Government resolution 19 December 2019		
Series and publication number	Publications of the Ministry of the Interior 2020:2		
Register number	SMDno-2019-227	Subject	Internal security
ISBN PDF	978-952-324-312-5	ISSN (PDF)	2490-077X
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-312-5		
Pages	87	Language	Swedish
Keywords	violent radicalisation, extremism, prevention, extremist movements		
<p>Abstract</p> <p>Violent radicalisation and extremism are a cross-border threat to safety and security, sense of security, people's well-being and sense of participation, democracy as well as human and fundamental rights.</p> <p>The National Action Plan for the Prevention of Violent Radicalisation and Extremism was prepared in broad cooperation with the authorities (national and local authorities), organisations, communities and researchers.</p> <p>The results and recommendations of the outside assessment, published in April 2019, of the earlier Action Plan, which was confirmed in 2016, have been taken into consideration in the current Action Plan. The goals as well as the target areas and measures of the operation are defined in the Action Plan. In addition, the Action Plan defines measures through which the police, reception centres, social and health services as well as the education sector develop their capabilities to prevent violent radicalisation.</p>			
Publisher	Ministry of the Interior		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: vnjulkaisumyynti.fi		

Innehåll

Inledning	9
1 Bakgrund samt grunder för arbetet	12
2 Situationen beträffande våldsbejakande extremism i Finland och Europa	14
3 Våldsbejakande radikaliserings och extremism – nationella definitioner	20
4 Finlands strategi för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism	23
5 Aktörer som deltar i genomförandet av åtgärdsprogrammet, deras uppgifter vid förebyggandet samt organisering av verksamheten	26
5.1 Organisering av det förebyggande arbetet nationellt och lokalt.....	26
5.2 Förebyggande uppgifter för de aktörer som deltar i genomförandet samt organisering av den förebyggande verksamheten	27
5.3 Uppgifter för andra aktörer som är viktiga för förebyggandet	33
6 Genomförande, uppföljning och rapportering	35
7 Mål och åtgärder	36
7.1 Åtgärdsprogrammets övergripande mål.....	37
7.2 Mål och åtgärder i fråga om block som överskrider gränserna mellan olika verksamhetsområden	38
7.2.1 Förebygga våldsbejakande extremism och radikaliserings lokalt.....	38
7.2.2 Stärka ungas delaktighet i förebyggandet av våldsbejakande extremism och radikaliserings	43
7.2.3 Identifiera och bekämpa rekrytering till våldsbejakande extrema grupper verksamhet	46
7.2.4 Bekämpa terroristisk propaganda och straffbart hatprat	49
7.2.5 Främja religiösa samfundets säkerhet och deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism	55
7.2.6 Beakta könsaspekten beaktas vid förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism	58
7.2.7 Förebygga radikaliserings i fängelser och minska hoten i anslutning till frigivna fångar.....	59
7.2.8 Utveckla utbildningen och kompetensen	63

7.3	Mål och åtgärder för de organisationer som deltar i genomförandet när det gäller att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism.....	65
7.3.1	Förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism inom social- och hälsovården .	65
7.3.2	Förebygga våldsbejakande radikaliserings inom mottagningssystemet	68
7.3.3	Polisens åtgärder för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism	70
7.3.4	Förebygga våldsbejakande radikaliserings inom undervisningsväsendet.....	72
Bilaga 1	80
Bilaga 2	84
Bilaga 3	85

INLEDNING

Våldsbejakande radikaliserings och extremism har alltid förekommit, men under olika tider har olika begrepp använts för fenomenet. I Finland förekom våldsbejakande extremism tämligen synligt ända fram till andra världskriget. Därefter avtog de extremistiska gruppernas synliga verksamhet. I och med den internationella utvecklingen började situationen i Finland så småningom förändras på 2000-talet, och under 2010-talet har våldsbejakande radikaliserings och extremism varit ett växande fenomen även i Finland. Den våldsbejakande extremismens utveckling i Finland beskrivs i inrikesministeriets regelbundna lägesöversikter över våldsbejakande extremism, som finns tillgängliga på inrikesministeriets webbplats¹.

Våldsbejakande radikaliserings och extremism utgör ett mot hot säkerheten, trygghetskänslan, människors välfärd och känsla av delaktighet, demokratin samt de mänskliga och grundläggande rättigheterna. Effekterna av våldsbejakande gärningar är alltid mer omfattande än de enskilda gärningarna. Att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism är hela samhällets gemensamma uppgift, som olika myndigheter och civilsamhället ansvarar för tillsammans. Endast på detta sätt kan vi avvärja det mångformiga och föränderliga hot som är förknippat med fenomenet och behålla Finland som ett öppet samhälle, där olika människor kan leva i fred sida vid sida.

Det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism har beretts i omfattande samarbete mellan myndigheter (nationella och lokala), organisationer och samfund. Även forskare har deltagit i beredningsarbetet. En nationell samarbetsgrupp har fungerat som styrgrupp för programberedningen, och programmets innehåll har beretts i verkstäder. Bilaga 1 innehåller uppgifter om de experter som deltagit i beredningen.

¹ Inrikesministeriets webbplats <https://intermin.fi/sv/polisvasendet/valdsbejakande-radikalisering-och-extremism>.

Vid beredningen av åtgärdsprogrammet har vi beaktat resultaten och rekommendationerna från den externa utvärderingen av det föregående åtgärdsprogrammet, som fastställdes 2016. Resultaten och rekommendationerna publicerades i april 2019². Den stora grupp experter som deltagit i arbetet har fört fram erfarenheter och god praxis som har beaktats i målen och åtgärderna.

Även Förenta nationerna (FN) har utvärderat Finlands arbete för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism. Counter-Terrorism Committee Executive Directorate (CTED) genomförde i april 2019 en länderbedömning, där man bedömde hur Finland har genomfört FN:s säkerhetsråds resolutioner 1373 (2001), 1624 (2005) och 2178 (2014)³. I bedömningen lovordades det omfattande samarbetet och att i Finland är lokala myndigheter, civilsamhället och samfund med och förebygger våldsbejakande radikaliserings. Även den externa utvärderingen av 2016 års åtgärdsprogram sågs som en mycket positiv sak. Man berömde också Finlands föregripande åtgärder, där bl.a. verksamheten med personer som återvänder från stridszoner i Syrien och Irak har planerats i god tid, innan situationen aktiverats⁴. Ankarverksamheten sågs som god praxis, och förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism inom undervisningsväsendet berömdes.

Inom Europeiska unionen har kommissionen utvecklat förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism. Sommaren 2018 antog rådet en högnivårapport⁵, som beskriver EU:s gemensamma prioriteringar för det förebyggande arbetet samt den struktur som EU använder för att stödja arbetet i medlemsländerna och samordna olika funktioner. Genomförandet av rekommendationerna i högnivårapporten och samordningsstrukturens funktionsduglighet utvärderas inom EU i samarbete med medlemsländerna i slutet av 2019. Vid behov justeras verksamheten inom EU:s strukturer utifrån utvärderingen.

I Finland är målet för förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism att verksamheten ska bygga på forskningsdata. Forskningen kring fenomenet har ökat, och de senaste åren har det publicerats rätt mycket forskning både internationellt och i Finland. Forskningen och resultaten har utnyttjats när åtgärdsprogrammet beretts, och forskarnas deltagande i arbetet har stött den kunskapsbaserade verksamheten. De senaste åren har det publicerats rapporter och utredningar som innehållit information och iakttagelser som beaktats i detta åtgärdsprogram. Av rapporterna och utredningarna kan

2 Utvärdering av inrikesministeriets nationella åtgärdsprogram för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism. Inrikesministeriets publikationer 2019:18 (på finska och engelska).

3 FN:s resolutioner finns på adressen www.un.org/resolutions-0.

4 Förslag till att ordna myndighetssamarbete inom verksamhet för personer som återvänder från stridszoner och förslag till hur organisationers tjänster kan kopplas till myndigheternas verksamhet

5 High-Level Commission Expert Group on Radicalisation (HLCEG-R). Final Report 18 May 2018.

nämns Olycksutredningscentralens rapport⁶ om knivhuggningarna i Åbo den 18 augusti 2017, där man utrett händelseförloppet, orsaker och följder samt gett rekommendationer för att utveckla verksamheten. Med anledning av rapporten startade inrikesministeriet ett projekt för att utveckla hänvisningen till service mellan polisen och andra myndigheter i en situation där en person har radikaliserats eller löper risk att radikaliseras⁷. Detta åtgärdsprogram har förenats med åtgärder som genomför rekommendationerna i rapporten. Den multiprofessionella Ankarverksamheten är en viktig del av förebyggandet av våldsbejakande radikalisering. Handboken för ankarverksamheten⁸ stödjer verksamheten för att förebygga våldsbejakande radikalisering och bereddes inom ett projekt finansierat av fonden för inre säkerhet i samarbete mellan inrikesministeriet, Polisstyrelsen och Östra Finlands universitet.

Syftet med detta åtgärdsprogram är att beskriva en gemensam nationella strategi samt mål och åtgärder som styr förebyggandet av våldsbejakande radikalisering och extremism. En del av målen och åtgärderna beskriver verksamheten i tvärsektoriella block, en del olika aktörers mål och åtgärder. De sistnämnda blocken har beretts av experter från dessa sektorer. Åtgärdsprogrammet är inte en uttömmande handbok eller guide, men i det har vi samlat kunskap som är väsentlig för att genomföra förebyggande verksamhet. Ett stort antal aktörer på nationell, regional och lokal nivå är med och genomför åtgärdsprogrammet, och programmets syfte är att betjäna alla dessa.

6 Knivhuggningarna i Åbo 18.8.2017. Olycksutredningscentralen P2017-01.

7 Observationer om kontaktytan till hänvisning till service och rekommendationer om hur verksamheten kan utvecklas. Inrikesministeriets publikationer 2019:17 (på finska och engelska).

8 Handbok för ankarverksamheten. Inrikesministeriets publikationer 2019:21.

1 Bakgrund samt grunder för arbetet

Våldsbejakande extremism och extremrörelsers verksamhet utgör ett hot mot demokrati, de mänskliga och grundläggande rättigheterna, samhällsfreden samt människors säkerhet och trygghetskänsla.

Finlands konstitution tryggar människovärdets okränkbarhet och individens friheter och rättigheter samt främjar ett rättvist samhälle. Förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism hör ihop med den jämlikhet som grundlagen tryggar. Enligt grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av till exempel ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt eller någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Grundlagen tryggar förutom personlig frihet och integritet även religionsfrihet och yttrandefrihet. Allmänt taget kan man säga att alla våldsbejakande extremrörelsers ideologi grundar sig på tanken att människor och människogrupper befinner sig i olika ställning med avseende på deras människovärde. Våldsbejakande extremrörelser delar i människorna i vänner och fiender, och det är tillåtet, rekommendabelt och ibland rentav en skyldighet att använda våld mot individer och grupper som definieras som fiender. Våldsbejakande extremrörelser strävar efter att begränsa yttrandefriheten genom att rikta påtryckning och ibland också våld och våldshot mot individer som framför åsikter och synpunkter som är "fel" enligt dessa gruppers ideologi samt kritik mot gruppernas verksamhet och ideologi.

I Finland har man målmedvetet förebyggt våldsbejakande radikaliserings och extremism sedan 2012, då det första nationella åtgärdsprogrammet fastställdes. Det andra nationella åtgärdsprogrammet fastställdes i april 2016. Det bereddes och genomfördes i omfattande samarbete mellan olika myndigheter och med organisationer. Även företrädare för civilsamhället deltog i stor utsträckning i arbetet. Genomförandet av det nationella åtgärdsprogrammet 2016 utvärderades av en utomstående bedömare och utvärderingsrapporten publicerades i april 2019⁹. I detta tredje nationella åtgärdsprogram har man

9 Utvärdering av inrikesministeriets nationella åtgärdsprogram för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism. Inrikesministeriets publikationer 2019:18 (på finska och engelska).

beaktat erfarenheterna av det tidigare arbetet och resultaten av utvärderingen inklusive rekommendationerna.

Att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism är ett viktigt inslag i främjandet av jämlikhet. I Finland är förebyggande verksamhet som bygger på omfattande samarbete central. Det nationella åtgärdsprogrammet styr det lokala och regionala arbetet som bygger på en lokal, uppdaterad lägesbild. Man behöver inte utarbeta regionala och lokala åtgärdsprogram, om det inte finns ett särskilt behov. Vid behov kan olika aktörer utarbeta guider och handböcker som stödjer och främjar det förebyggande arbetet.

Den internationella verksamheten är en viktig del av förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings. Våldsbejakande radikaliserings sker lokalt, men de bidragande faktorerna är ofta globala och sprider sig över gränserna. FN:s generalsekreterares handlingsplan för att förebygga våldsbejakande extremism publicerades i januari 2016. Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådet (ER) arbetar aktivt för att förebygga våldsbejakande radikaliserings. De senaste åren har Europeiska unionen (EU) utökat sin verksamhet för att förebygga våldsbejakande extremism. Verksamheten samordnas och utvecklas av EU-kommissionen som under de kommande fyra åren avdelar 60 miljoner euro för verksamheten. Finansieringen används för att stödja arbetet i medlemsstaterna på flera olika sätt. Nordiskt samarbete mellan ministerierna för att förebygga våldsbejakande extremism inleddes genom ett samarbetsavtal som undertecknades i januari 2015. Som bäst pågår en process för att slå samman ministeriernas samarbetsnätverk och verksamheten inom nätverket Nordic Safe Cities samtidigt som Nordiska rådets samordning av verksamheten stärks. Olika aktörer, såsom polisen, social- och hälsovården och undervisningsväsendet, har egna internationella nätverk för att utveckla verksamheten.

2 Situationen beträffande våldsbejakande extremism i Finland och Europa

Det nationella arbetet för att förebygga våldsbejakande extremism och radikalisering riktar sig mot alla former av våldsbejakande extremism som förekommer i Finland. De är den våldsbejakande utomparlamentariska extremhögern, den våldsbejakande utomparlamentariska extremvänstern, religiöst motiverad våldsbejakande extremism, radikala alternativrörelser och enskilda aktörer. Enskilda aktörers motiv kan vara influerade av olika våldsbejakande extremistiska ideologier, och individen är inte bunden till en enskild ideologi.

Den våldsbejakande utomparlamentariska extremhögern

Den nynazistiska Nordiska Motståndsrörelsen (NMR) är den mest synliga högerextrema gruppen i Finland. Den beräknas ha ungefär hundra medlemmar som deltar någorlunda regelbundet i verksamheten¹⁰. Polisstyrelsen kräver att NMR ska upplösas med stöd av föreningslagen såsom stridande mot lag och goda seder. Åbo hovrätt fastställde genom sitt beslut 2018 Birkalands tingsrätts dom från 2017, där det bestämdes att NMR jämte underorganisationer skulle upplösas. NMR erhöll besvärstillstånd och ärendet prövas i högsta domstolen medan åtgärdsprogrammet utarbetas. Det verkar som om NMR fortsätter sin verksamhet i skydd av benämningen Kohti vapautta ("för frihet"). Den sprider nationalsocialistisk propaganda på tidigare sätt över nätet och genom flygblad. Några av de aktiva medlemmarna har grundat en ny organisation, Kansan yhtenäisyys ry ("folkets enighet"), som de försöker få registrerad som parti. Under det första verksamhetsåret fick föreningen inte ihop de 5000 anhängarkort som krävs. NMR deltar i demonstrationer och självständighetsdagen 2018 ordnades en nationalsocialistisk demonstration där fyra aktiva NMR-medlemmar bar hakkorsflaggor i spetsen för tåget. Verksamheten är behäftad med brottsmisstankar, såsom hets mot folkgrupp. NMR och dess anhängare är förknippade med stort våldshot, eftersom organisationen anser det berättigat att rikta våld mot personer som de

¹⁰ Storbritannien förbjöd 2016 den våldsbejakande högerextrema gruppen National Action med stöd av terroristlagarna. Gruppen hade ca 100 aktiva medlemmar. För jämförelsens skull kan det påpekas att Storbritannien har över 60 mn invånare och Finland 5,5 mn invånare.

betraktar som fiender. Fiende kan vara vem som helst som förhåller sig negativt till organisationen och den nationalsocialistiska ideologi som den företräder. Syftet med verksamheten är att väcka rädsla hos människor med till exempel flaggor och symboler. De grupper som utgör måltavla för organisationen känner igen dessa tecken och det hotfulla budskap som de står för.

Invandrarfientliga Soldiers Of Odin har aktiverat sig på nytt. År 2019 hade organisationen aktiva grupper som sysslade med gatupatrullering på åtminstone ungefär 30 orter. En del medborgare upplever patrulleringen som hotande, ett tecken på detta är att patrulleringen i ett köpcentrum har polisanmälts. Medlemmar i Soldiers Of Odin har varit misstänkta för våldsbrott.

Under de senaste åren har det synts tecken på att Soldiers Of Odin och NMR närmat sig varandra. Gatupatrullorganisationen har deltagit i flera av NMR:s demonstrationer och offentligt uttryckt sitt stöd för NMR i anslutning till upplösningstalan. NMR-medlemmar har ibland också deltagit i Soldiers Of Odins gatupatrullering.

Våldsbejakande högerextrema grupper utnyttjar effektivt lokala händelser som får stor uppmärksamhet och sätter känslorna i svallning. Ett exempel på detta är den video som Soldiers Of Odin publicerade i februari 2019 och som signalerar hot om våld i anslutning till de misstankar om sexualbrott mot minderåriga som rönt stor publicitet. På videon meddelade organisationen att man kommer att vidta åtgärder för att avslöja sexualbrottslingarna. Retoriken och det visuella uttrycker antydde att våldsåtgärder kommer att vidtas. Materialet skapar och upprätthåller en atmosfär där våld är berättigat och kan fungera som incitament till rasistiska hatbrott. Den tillspetsar också lokala motsättningar samt skapar en atmosfär av rädsla och misstro, där alla invandrare betraktas som ansvariga för enskilda personers brott. I Finland framträder tidvis också regionala grupper inspirerade av högerextrema ideologier som förorsakar lokala säkerhetshot särskilt i form av misshandel.

Terroristhotet från den våldsbejakande extremhögern har ökat i Europa de senaste åren. Enligt Europols rapport anhölls fortfarande få personer i anslutning till högerextrem terrorism, men antalet har ökat under de senaste tre åren. I Tyskland har högerextremistiskt motiverat våld under de senaste åren riktats mot bland annat förläggningar för asylsökande, moskéer samt statliga och politiska aktörer. Den högerextrema rörelsen flammade upp 2018 i Chemnitz efter en knivhuggning som utfördes av en person med invandrarbakgrund. Händelsen ledde till omfattande demonstrationer. En grupp personer förberedde våldsamma attacker mot invandrare och tjänstemän. Denna grupp, som blev känd under namnet Revolution Chemnitz, avslöjades dock före attackerna, och medlemmarna misstänks för förberedelse till terroristiska attacker. I juni 2019 mördades en tysk lokalpolitiker tillhörande CDU-partiet i sitt hem, och polisen misstänker att

gärningsmannen hade högerextrema motiv. I Tyskland dömdes högerextrema aktörer till långa fängelsestraff 2018.

I Storbritannien har två människor dött i högerextrema attacker efter 2016. Bägge attackerna genomfördes av enskilda personer. I den första attacken blev en invandrarliberal politiker knivhuggen, och i den andra körde gärningsmannen med bil in i en folkmassa utanför en moské. I Storbritannien dömdes i fjol flera personer som understött extremhögern till fängelsestraff med stöd av 2016 års terroristlag för medlemskap i den upplösta organisationen National Action samt för planering av politiska våldsdåd. En av de dömda har dubbelt finskt och brittiskt medborgarskap.

I Sverige inträffade allvarliga attacker utförda med hemmagjorda sprängmedel på bägge sidorna av årsskiftet 2016–2017. Två av attackerna utfördes i närheten av en förläggning för asylsökande och en framför en affärslokal som var populär bland vänsteraktiva. I attackerna skadades en person allvarligt. De personer med nynazistiska sympatier som utfört attackerna dömdes till ovillkorliga fängelsestraff.

En anhängare av nationalism och vitt övervåld slog till mot två moskéer i Christchurch på Nya Zeeland i mars 2019. I attackerna dog 50 människor. Brottet undersöks som en terrorgärning. Gärningsmannen hade publicerat sitt manifest, där han berättade om sina motiv, på internetforumet 8chan. Gärningsmannen videofilmade gärningen och lade ut filmen direkt på Facebook och detta var den första gången som en terrorattack streamades på internet. Videon, som avbildar dödande i verkligheten, försågs också med speleffekter, och detta "spel" delades vidare. Våldsbejakande högerextrema grupper utnyttjar medierna på flera olika sätt. Den skjutning som inträffade i en moské i Norge i augusti 2019 tolkas allmänt, också av polisen, som en terroristisk gärning. För skjutningen dödade gärningsmannen sin halvsystem. Hotet från den våldsbejakande extremhögern mot religiösa samfund och deras lokaler anses växa.

Hatkampanjer som bedrivs av invandrarfientliga aktörer

De senaste åren har så kallade hatkampanjer som bedrivs av högerextremister och andra invandrarfientliga aktörer blivit vanligare. Bakom kampanjerna, som riktas mot bland annat myndigheter, journalister och forskare, ligger den invandrarfientliga rörelsen som aktiverat sig efter 2015 och de allt vanligare antimedia-webbplatserna. Den grupp aktörer som bedriver hatkampanjer är tämligen liten. Verksamheten är i huvudsak koncentrerad till enstaka personer med kopplingar till den invandrarfientliga rörelsen och antimedien kring tidningen MV-lehti. Flera anonyma profiler på sociala medier bidrar dock till att fenomenet förstärks. Hatkampanjerna riktas mot utvalda politiker, tjänstemän, journalister och forskare. Offren förenas av att de ingripit i eller tagit ställning mot den invandrarfientliga rörelsens verksamhet. Hatkampanjerna tar sig mycket olika uttryck. Invandrarfientliga

aktörer kan till exempel fota offren i syfte att svartmåla dem eller lämna in grundlösa anmälningar och klagomål som gäller dem. Personuppgifterna för personer som blivit offer för störningar kan spridas på nätet och de kan svärtas ned i artiklar som publiceras på antimedia-webbplatser. Det är också vanligt att aktörer som bedriver hatkampanjer skymfar och hotar sina offer via till exempel sociala medier eller e-post. Syftet med hatkampanjerna är att påverka den verksamhet som bedrivs av den person som faller offer samt framställa offret och den organisation som hen företräder i dålig dager – som till exempel opålitlig, partisk eller oprofessionell. För den som blir föremål för en hatkampanj kan det vara en mycket traumatisk upplevelse, som minskar hens säkerhet och trygghetskänsla samt försämrar förtroendet för samhället och andra människor. Detta kan skapa en grogrund för våldsbejakande radikaliserings.

Den våldsbejakande utomparlamentariska extremvänstern

Den anarkistiska och den s.k. antifascistiska radikala rörelsen visar sig i form av demonstrationer mot extremhögern, där enskilda personer som uppträder aggressivt eftersträvar våldsamma sammandrabbningar med extremhögern. Det radikala vänsterextrema verksamhetsfältet i Finland bedöms bestå av några tiotal personer. Till de största demonstrationerna lyckas de i allmänhet mobilisera högst ett par hundra personer. Den verksamhetsmodell som mer allmänt används av radikala antifascister i andra europeiska länder, våldsamma attacker riktade mot personer som profilerat sig som högerextremister, är fortfarande sällsynta i Finland. Radikala antifascisters verksamhet kanaliseras i huvudsak till nätpåverkan i stället för direkta aktioner på gatorna. Den vanligaste verksamhetsmodellen är att publicera uppgifter om högerextrema personer och om extremhögerens evenemang och var de ordnas. Syftet med denna verksamhet är förutom att avslöja saker om extremhögern även att skapa tryck på personer att frånsäga sig samröre med rörelsen.

I Mellan- och Västeuropa tar sig den våldsbejakande extremvänstern uttryck särskilt i form av upplopp i samband med demonstrationer samt våld mot högerextremister. Anarkistiska upplopp förekom 2017 under G20-protesterna i Hamburg och 2018 berättade medierna att anarkister också deltagit i de så kallade gula västarnas protester i Frankrike. I flera europeiska länder riktar militanta antifascistiska grupper, i allmänhet kända under benämningen Antifa eller AFA, systematiskt våld mot personer som profilerat sig som högerextremister. Exempelvis i Sverige och Tyskland inträffar fortfarande årligen attacker mot någon utvald persons hem, där offret misshandlas och hotas. Även misshandel eller hot som planerats på förhand på allmänna platser är utmärkande för dessa grupper. Ett kapitel för sig är den vänsterextrema terrorism som förekommer i Sydeuropa, särskilt Grekland och Italien. I dessa länder inträffar ibland bombattacker riktade mot politiska, ekonomiska eller statliga mål. I fjol avslöjades i Grekland två bombattacker som misstänks vara utförda av anarkister och i Italien en. En ny trend de senaste åren har varit det stöd som anarkister och antifascister visat för kurderna. Anarkister från Europa, också Finland, har deltagit i

väpnade strider mot ISIL i Syrien. Anarkisterna motsätter sig också Turkiet, som de betraktar som fascistiskt, och landets repression av kurderna.

I många europeiska länder bedömer man att hotet i anslutning till den våldsbejakande extremvännstern kan öka.

Radikala alternativrörelser

De radikala alternativrörelserna har uppvisat ringa aktivitet efter 2016, då den rörelse som motsatte sig det planerade kärnkraftverket i Pyhäjoki falnade. Protesterna, som pågick i ungefär två år och hade även våldsamma drag, upphörde i april 2016 efter att polisen kört bort de demonstranter som uppehållit sig i närheten av arbetsplatsen. I början av 2019 visade den radikala miljörörelsen åter tecken på aktivering när flera demonstrationer ordnades i närheten av en gruva i Valkeakoski. Största delen av demonstrationerna har ändå iakttagit principen om civil olydnad utan våld.

Religiöst motiverad våldsbejakande extremism

Hotet om terrorism ligger i Finland på den näst lägsta nivån 2 (förhöjt) på en fyrgradig skala. Terroristorganisationen ISIL betraktar Finland som ett berättigat mål för terrorism. Terroristhot mot Finland kommer i första hand från enskilda aktörer eller grupper som driver radikalislamistisk ideologi och radikalislamistiska syften. Antalet målpersoner för terrorismbekämpning var 370. Till följd av att värvnings- och facilitetsnätverken med kopplingar till konflikten i Syrien och Irak aktiverats samt fenomenet med utländska stridande har antalet målpersoner för terrorismbekämpning nästan fördubblats på några år.

Resorna till Irak och Syrien upphörde nästan efter 2015, och antalet personer som återvänt från området har förblivit nästan oförändrat, ungefär 20. Myndigheterna har identifierat över 80 vuxna som rest från Finland till området. Dessutom fördes barn till området. Finland har förberett sig på sådana som återvänder från stridszonerna genom att utveckla verksamhet som baserar sig på myndighetssamarbete¹¹. Från och med mars 2019 har verksamheten vidareutvecklats genom att man förbereder sig på att enstaka personer eller grupper återvänder till Finland, antingen med hjälp eller på egen hand, från lägret i Al-Hol, som upprätthålls av kurderna.

Med tanke på den framtida utvecklingen och förebyggandet av religiöst motiverad våldsbejakande extremism utgörs ett orosmoment av barnen, över 600, till målpersonerna för

11 Inrikesministeriets publikation 11/2017 "Förslag till att ordna myndighetssamarbete inom verksamhet för personer som återvänder från stridszoner". (på finska) Ministergruppen för den inre säkerheten och rättsvården godkände förslaget i april 2017.

terrorismbekämpning. Ungefär 30 barn fördes till de ISIL-kontrollerade områdena i Syrien och Irak, och där har också fötts flera barn. I vilken mån barnen utsätts för föräldrarnas radikalisering inverkan kan variera. För terroristorganisationerna företräder barnen framtiden och ideologisk kontinuitet.

ISIL utgör fortfarande ett hot trots att organisationen förlorade sina områden i Syrien och Irak. ISIL och dess anhängare sprider fortfarande material som uppviglar till våld över nätet. I Finland har detta material varit av ringa omfattning internationellt sett, men 2014 och ett par år framöver förekommer mer nätkommunikation med anknytning till Finland än någonsin tidigare. Finländare uppträdde i ISILs material, och ISIL-anhängare bosatta i Finland producerade och spridde material. Efter 2016 har den terroristiska propagandan flyttats till slutna plattformar. Orsaken är att teknologiföretagen har blivit effektivare på att radera material.

Hotet om religiöst motiverad våldsbejakande extremism ökar genom den helhet som personer som eventuellt återvänder från stridszonerna i Syrien och Irak och personer som radikaliseras i Finland bildar tillsammans. Återvändarna, som fortfarande är engagerade i ISILs ideologi, kan fungera som exempel och rollmodell för andra och uppvigla andra till våldsgärningar.

Religiöst motiverad våldsbejakande extremism och därtill ansluten terrorism utgör fortfarande det största hotet om terrorism i Europa¹². År 2018 dog 13 personer i attacker, dessutom avvärdade myndigheterna 16 attacker. Enligt Europol utgör personer som har kriminell bakgrund inklusive sådana som avtjänar fängelsestraff en särskild riskgrupp, eftersom terroristgrupper riktar sin indoktrinering till dem.

Al-Qaida försvagades till följd av Osama Bin Ladens död. De senaste åren har organisationen försökt öka sitt inflytande genom att på nytt knyta förbindelser till regionala aktörer. Målet är fortfarande att genomföra attacker i Europa och USA.

12 European Union Terrorism Situation and Trend Report 2019. Europol.

3 Våldsbejakande radikalisering och extremism – nationella definitioner

Det finns ingen etablerad internationell definition av våldsbejakande radikalisering och extremism. I Finland har arbetet baserat sig på de definitioner som fastställdes i det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsamt radikalisering och extremism 2016. Dessa definitioner används också i detta åtgärdsprogram.

I Finland används följande definitioner:

Med våldsbejakande extremism avses att någon använder våld, hotar med våld, uppmuntrar till våld eller berättigar våld med en ideologisk motivering. Våldsbejakande extremism är inte ett straffrättsligt begrepp. Extremistiskt våld är inte nödvändigtvis omständigt och det riktar sig ofta mot en grupp eller individer som definierats som fiende. Det förorsakar rädsla och otrygghet lokalt, till exempel i enskilda stadsdelar eller bostadsområden och kan också riktas mot egendom. Brott där motivet är hat och/eller rasism (hatbrott) kan också utgöra extremistiska brott när motivet till brottet är en hel ideologi.

Våldsbejakande radikalisering är en process där individer beslutar att använda våld eller hota med våld, uppmuntra till våld eller berättiga våld med en ideologisk motivering. När radikaliseringsprocessen framskrider börjar individen godkänna och idealisera våld oberoende av med vilken ideologi eller influenser från olika ideologier hen motiverar våldet. Bakom radikalisering finns alltid flera orsaker och radikaliserade personer har ingen gemensam profil. Faktorerna bakom radikalisering har undersökts tämligen grundligt, och de har att göra med allmänna samhällsliga, sociala och individuella faktorer. Faktorerna kan också indelas i dragande och påskjutande omständigheter. Det sociala nätverket har

betydelse och en individ kan radikaliseras som en del av ett socialt nätverk¹³. Känslorna spelar en stor roll vid radikalisering, och även ideologiska faktorer inverkar. Utkomstproblem och marginalisering kan främja radikalisering, men utgör inte den enda förklaringen. Situationsfaktorer bidrar till varför vissa individer radikaliseras och andra inte.

Med ideologi avses i detta åtgärdsprogram tankekonstruktioner som delas av flera och som utgår från tolkningar av människogrupper, världen, religionen, förhållandena mellan människor och stater, människovärdet, vad som är heligt och icke-heligt eller motsvarande samt de föreställningar som styr individens handlande.

Terrorism är alltid våldsbejakande extremism, men all våldsbejakande extremism är inte terrorism. I strafflagen definieras brott som begåtts i terroristiskt syfte (SL 34 a¹⁴). Terroristiskt våld är omstörtande och dess mål är stater och internationella organisationer. Syftet med terrorism är att i stor omfattning ingjuta allvarlig rädsla hos befolkningen.

Med extremistiska brott avses brott där motivet hänför sig till gärningsmannens ideologi. Skillnaden mellan hatbrott och extremistiska brott är att motivet för hatbrott hänför sig till någon enskild egenskap hos offret, men vid extremistiska brott hänför sig motivet till en hel ideologi. Som extremistiskt våld betraktas all våldskriminalitet med anknytning till våldsbejakande extremistiska grupper och gruppmedlemmarnas verksamhet. Våld som utövas av synliga extremistiska grupper är instrumentellt oberoende av föremålet för våldet eller motivet för stunden, och allmänt hot om våld ökar gruppens skrämmande inverkan. Som extremistiska brott betraktas ändå inte sådana våldsbrott som utförts av våldsbejakande extremistiska grupper och deras medlemmar och där det finns något annat klart motiv, såsom våld i anslutning till annan kriminalitet, en tvist som hänför sig till privatlivet eller familjevåld och våld i nära relationer.

Målområdet före förebyggande av våldsbejakande radikalisering och extremism.

Hur vanlig och populär våldsbejakande extremism är påverkas av alla beslut och åtgärder som fattas inom samhällspolitikens olika sektorer. Exempelvis lyckad utbildningspolitik, social- och hälsopolitik, sysselsättningspolitik och samhällsplanering förebygger i sig våldsbejakande radikalisering och extremism. På motsvarande sätt kan de skapa en grund för den. Att främja välfärd och förebygga marginalisering är viktigt med tanke på

13 Religiöst motiverad radikalisering och därtill anknutna nätverk i Finland har beskrivits i inrikesministeriets publikation 2019:14 Malkki & Saarinen. Jihadistiska rörelser i Finland. (på finska och engelska) Verksamhet och grupper med anknytning till extremhögern i Finland beskrivs i publikationen Ulkoparlamentaarin en äärioikeistoliikehdintä ja maahanmuuttovastaisuus 2010-luvun Suomessa (Utomparlamentariska högerextrema rörelser och invandrarfientlighet i 2010-talets Finland). Daniel Sallamaa 2018. Helsingfors universitet, statsvetenskapliga fakultetens publikationer.

14 34 a kap. 1 § i strafflagen: "Den som i terroristiskt syfte och så att gärningen är ägnad att allvarligt skada ett land eller en internationell organisation gör sig skyldig till..."

samhället, men förebygger inte ensamt våldsbejakande radikaliserings. I detta program avses med förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism de särskilda åtgärder som påverkar en utveckling som om den får fortsätta kan leda till våldsbejakande radikaliserings av individer och grupper¹⁵. Våldsbejakande radikaliserings och extremism kan i extrema fall leda till terrorism. I detta program behandlas inte åtgärder för att bekämpa terrorism, beslut om dem har fattats i strategin för bekämpning av terrorism¹⁶.

15 Angående åtgärdsprogrammets målområde se Utvärdering av inrikesministeriets nationella åtgärdsprogram för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism. Inrikesministeriets publikationer 2019:18 (på finska och engelska).

16 Nationell strategi för bekämpning av terrorism 2018–2021. Inrikesministeriets publikationer 23/2018. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161183/24_2018_Nationell%20strategi%20for%20bekampning%20av%20terrorism%202018-2021_netttiin.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

4 Finlands strategi för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism

Finlands agerande för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism bygger på följande strategiska linjer, som styr den förebyggande verksamhetens mål och åtgärder.

1. Förebyggandet riktas mot alla former av våldsbejakande extremism som förekommer i Finland och som använder våld samt uppviglar eller uppmuntrar till våld för att nå sina mål. Till dem hör den våldsbejakande extremhögern, den våldsbejakande extremvänstern, religiöst motiverad våldsbejakande extremism och radikala miljörelser. Gruppernas och aktörernas aktivitet varierar över tiden. Förebyggandet riktas dessutom mot enskilda aktörer, vars motiv kan hänföra sig till någon ovannämnd ideologi eller vara något annat som motsvarar definitionen av våldsbejakande extremism. Enskilda aktörer agerar sällan helt och hållet ensamma, de har nästan alltid kontakter med andra likatänkande även via nätet.
2. Bekämpandet av våldsbejakande extremism baserar sig på respekt för de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt rättsstatsprincipen.
3. Förebyggandet av våldsbejakande extremism och radikaliserings baserar sig på kunskap och informationsledning. Det är viktigt att öka kunskapen om våldsbejakande extremism och radikaliserings samt fungerande förebyggande metoder och förfaranden.
4. Förebyggandet av våldsbejakande extremism och radikaliserings baserar sig på samarbete mellan nationella och lokala myndigheter samt samarbete med organisationer, samfund och forskare. Samarbetet kan vara permanent multiprofessionellt samarbete, såsom Ankarverksamheten, eller annat samarbete. Genom samarbetet säkerställs en gemensam lägesbild samt att klienterna på ett

ändamålsenligt sätt slussas från en aktörs tjänster till en annan aktörs tjänster utan avbrott.

5. Förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism är öppen verksamhet, där det är viktigt med växelverkan mellan de olika aktörer som deltar i arbetet. Genom växelverkan byggs det förtroende upp som förutsätts för samarbete. Samarbetet säkerställer att det råder samförstånd om fenomenet samt det förebyggande arbetet och dess mål mellan dem som deltar i arbetet. Verksamhet som bygger på öppenhet, informationsutbyte och kunskap bidrar till att åtgärderna inriktas korrekt.
6. Bakom våldsbejakande radikaliserings finns alltid flera orsaker och det går inte att definiera någon gemensam profil för alla våldsbejakande radikaliserade personer. Av denna orsak varierar metoderna för att förebygga våldsbejakande radikaliserings i olika situationer och för olika individer. Förhindrande av marginalisering utgör viktigt förebyggande arbete med tanke på människors välfärd och en positiv samhällsutveckling, men det räcker inte ensamt till för att förebygga våldsbejakande extremism och radikaliserings. I det förebyggande arbetet används så kallade dörrar, säkerhetsmyndigheternas metoder (synlig polisverksamhet, informationsökning och eventuell förundersökning) och så kallade mjuka metoder, så som metoder som stärker integreringen, delaktigheten och kontrollen över livssituationen och som genomförs av de myndigheter som ansvarar för bland annat välfärdstjänster och fostran. Olika organisationers verksamhet är central med tanke på de sistnämnda metoderna, eftersom de stärker människornas delaktighet i samhället, erbjuder påverkningskanaler och stärker den sociala samhörigheten. Metodvalet måste vara brett för att förebyggandet ska vara effektivt. Olika aktörer förfogar över olika metoder och genom att använda dem tillsammans, separat och i samma riktning går det att bryta radikaliseringsutvecklingen och minska de negativa effekterna för samhället av polarisering och motsatsförhållanden.
7. Ingreppanden och andra stödåtgärder som riktas mot individer och deras närstående är centrala. För dem utnyttjas befintlig basservice, såsom social- och hälsotjänster och multiprofessionella grupper, såsom Ankare. Dessutom behövs precisions-tjänster, såsom Exit-verksamhet för individer som direkt berörs av våldsbejakande radikaliserings.

8. Ungas, kvinnors och religiösa samfunds deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism stärks, för att den kunskap och kompetens som dessa grupper besitter ska tas med i arbetet på bred basis.

5 Aktörer som deltar i genomförandet av åtgärdsprogrammet, deras uppgifter vid förebyggandet samt organisering av verksamheten

5.1 Organisering av det förebyggande arbetet nationellt och lokalt

Det nationella arbetet för att förebygga våldsbejakande radikalism styrs av ministerarbetsgruppen för utvecklande av rättsstaten och för inre säkerhet. På riksomfattande nivå utvecklas, samordnas och leds det förebyggande arbetet av en nationell samarbetsgrupp som tillsatts av inrikesministeriet. Medlemmarna i den nationella samarbetsgruppen företräder nationella, regionala och lokala myndigheter och organisationer som är viktiga med tanke på saken.

Lokalt förebyggs våldsbejakande radikalisering och extremism i samarbete, där olika myndigheter deltar tillsammans med organisationer. Våldsbejakande radikalisering utgör såväl ett socialt hot som ett säkerhetshot för lokala invånare, samfund och företagsverksamhet. De faktorer som främjar våldsbejakande radikalisering är globala, nationella och lokala. Effekterna av våldsbejakande extremism syns lokalt i den miljö där människor bor, arbetar och går i skola samt tillbringar sin fritid. Lokalt förebyggande baserar sig på samarbete mellan olika myndigheter och med organisationer, permanenta multiprofessionella strukturer (så som Ankarverksamheten) samt praktiska inventioner och stöd, som riktas mot personer som löper risk att radikaliseras eller bli föremål för det hot som våldsbejakande extremistiska grupper utgör. Ofta behöver dessa personers närstående stödåtgärder.

I statsminister Marins regeringsprogram 2019 har man beslutat att radikalisering ska förebyggas genom samarbete mellan myndigheter och organisationer samt genom att stödja organisationers verksamhet. Organisationsverksamheten ska beaktas när myndigheterna

organiserar arbetet för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism nationellt, regionalt och lokalt. I statsminister Marins regeringsprogram har finansiering använts för organisationers åtgärder för att förebygga våldsbejakande radikaliserings¹⁷. Finansieringen förvaltas av justitieministeriet och den är avsedd att främja genomförandet av det nationella åtgärdsprogrammet mot våldsbejakande radikaliserings och extremism. Den nationella samarbetsgruppen yttrar sig om projektförslagen innan beslut fattas.

5.2 Förebyggande uppgifter för de aktörer som deltar i genomförandet samt organisering av den förebyggande verksamheten

Inrikesministeriet samordnar förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism på riksomfattande nivå. Inrikesministeriets samordnings- och ledningsansvar baserar sig på dess lagstadgade uppgifter i anslutning till polisförvaltningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt polisens brottsbekämpning. Inrikesministeriet tillsätter och leder den nationella samarbetsgruppen. Våldsbejakande extremism strävar efter att rubba samhällsfreden och den allmänna ordningen, och av denna orsak framhävs inrikesministeriets och polisens ansvar vid förebyggandet. Polisens lagstadgade uppgift är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Upprätthållande av allmän ordning och säkerhet omfattar all sådan polisverksamhet vars syfte är att skapa och upprätthålla en säker och trivsamt livs- och verksamhetsmiljö för samhällets medlemmar, bekämpa och förebygga rättskränkningar och störningar samt undanröja inträffade störningar och utreda rättskränkningar som ägt rum. Polisen ansvarar för brottsbekämpningen inklusive bekämpningen av terrorism. I värsta fall kan våldsbejakande extremism leda till terroristiska gärningar, och av denna orsak är förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism ett viktigt inslag i förebyggandet av terrorism. Våldsbejakande extremism kan också vara ett brottmotiv.

Polisen möter i sitt arbete personer som är på väg att radikaliseras, som har radikaliserats eller som begår brott vilkas motiv har anknytning till våldsbejakande extremism. Lyckade möten mellan polisen, lokala invånare och samfund stärker människornas förtroende för polisen och samhället. Polisen kan lösa sådana problem lokalt som kunde öka grogrunden

¹⁷ I det andra målet i statsminister Sanna Marins regeringsprogram definieras den övergripande säkerheten i samhället och förebyggande av radikaliserings. Radikaliserings förebyggs genom samarbete mellan myndigheter och organisationer samt genom understöd till organisationernas verksamhet. Behövlig finansierings till och styrning av organisationerna säkerställs för att åstadkomma en långsiktig och rikstäckande verksamhet. Information om tjänsterna sprids till olika myndigheter för att de som behöver hjälp ska kunna hänvisas till lämplig form av hjälp.

för våldsbejakande radikaliseringsområden de tillspekas. Alla polisinsättningar genomför organiserad förebyggande verksamhet¹⁸ som är av central betydelse för att förebygga våldsbejakande radikaliseringsområden och för samarbetet i anslutning därtill med andra myndigheter och lokala samfund. I nästan hela landet bedrivs multiprofessionell Ankarverksamhet i anslutning till polisinsättningarna. Den gör ingripanden, stödjer klienternas frigörande från våldsbejakande verksamhet och hänvisar personer vidare till organisationers och myndigheters tjänster¹⁹. Enligt Polisstyrelsens linje är polisens förebyggande verksamhet och Ankaret kontaktpunkter, som man kan kontakta när oro väcks för våldsbejakande radikaliseringsområden. Om det ännu inte finns Ankarverksamhet i området, har någon annan multiprofessionell grupp utsetts till kontaktpunkt. En företrädare för Polisstyrelsen är medlem i den nationella samarbetsgruppen.

Skyddspolisens lagstadgade uppgift är att i enlighet med inrikesministeriets styrning inhämta information för att skydda den nationella säkerheten samt upptäcka, förhindra och avslöja sådan verksamhet, sådana förhållanden och sådana brott som kan hota statskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet. Skyddspolisen koncentrerar sig på att avslöja och bekämpa de allra allvarligaste hoten mot den nationella säkerheten, så som terrorism, att identifiera personer med kopplingar till terrorism, att upprätthålla lägesbilden över terrorism och att svara för uppdateringen av den nationella hotbedömningen av terrorism.

Skyddspolisen följer den internationella utvecklingen i fråga om terrorism och producerar underrättelseinformation och underrättelseanalyser i anslutning till fenomen som hotar den nationella säkerheten för statsledningens och andra myndigheters behov. I syfte att bekämpa terrorism samarbetar Skyddspolisen dagligen med polisinsättningarna och andra säkerhetsmyndigheter samt internationella samarbetspartner. Informationsutbytet mellan lokalpolisen och Skyddspolisen är viktigt för att skapa en riksomfattande och lokal lägesbild. Skyddspolisen ska upprätthålla och utveckla en allmän beredskap för att upptäcka och förhindra aktivitet som hotar samhällets säkerhet.

En uppgift för Skyddspolisen är dessutom att utbilda och tillhandahålla andra myndigheter och aktörer experthjälp i frågor som gäller våldsbejakande radikaliseringsområden och extremism tillsammans med den övriga polisen. Skyddspolisen är medlem i den nationella samarbetsgruppen för förebyggande av våldsbejakande radikaliseringsområden och extremism som

18 Polisens förebyggande verksamhet styrs av ENSKA, Polisens strategi för förebyggande arbete 2019-2023, som fastställdes i december 2018.

19 Förebyggande av våldsbejakande radikaliseringsområden fogades till Ankarnas uppgifter i det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsamt radikaliseringsområden och extremism 2016. Anvisningar om Ankarnas verksamhet vid förebyggandet finns i Handboken för Ankarverksamheten, inrikesministeriets publikationer 2019:21.

inrikesministeriet tillsatt och deltar i produktionen av lägesbilden över våldsbejakande extremism.

Social- och hälsoväsendet. Social- och hälsovårdsministeriet (SHM), Institutet för hälsa och välfärd (THL) samt Finlands Kommunförbund deltar i genomförandet av det nationella åtgärdsprogrammet och i den nationella samarbetsgruppens verksamhet. Nationellt är det viktigt att stärka samarbetet mellan olika myndighetsaktörer och tredje sektorn, utveckla forskningsbaserade arbetsmetoder och främja social- och hälsovårdsproffsens och andra yrkesutbildade personers kunnande. THL planerar och genomför utbildning och verktyg som stärker branschfolkets kunnande samt forskning som stödjer dessa i enlighet med de nationella målen. Det riksomfattande programmet tvärsektoriella grepp och multiprofessionellt samarbete ligger också till grund för verksamheten inom social- och hälsovårdsområdet. Verksamheten regleras av lagstiftningen om social- och hälsovården.

Enligt THL:s utredningsarbete är sannolikheten för att yrkesutbildade personer inom socialvården ska stöta på en klient som väcker oro störst inom tjänster för barn och familjer, socialarbete för vuxna samt tjänster för invandrare. För yrkesutbildade personer inom primärvården är sannolikheten för att möta en patient som väcker oro störst i hälsocentralsarbetet, särskilt inom mentalvårds- och rusmedelstjänster. Inom den specialiserade sjukvården är sannolikheten störst inom vuxenpsykiatri och mentalvårdstjänster för unga.

Kunskap om identifierande och förebyggande verktyg är av största vikt, liksom en klar uppfattning om till vilka tjänster en radikaliserad klient kan hänvisas, om de egna metoderna och/eller samarbete med andra aktörer i området inte räcker till. En del av de lokala yrkesutbildade personerna inom social- och hälsovården arbetar i multiprofessionella Ankargrupper.

Kommuner och samkommuner, liksom andra arbetsgivare för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården, ansvarar för att de behövliga resurserna räcker till samt för att de yrkesutbildade personernas kompetens utvecklas. Det är viktigt att organisera samarbetet i form av nätverk med bland annat organisationsaktörer, eftersom en del av de radikaliserade inte litar på eller vill samarbeta med myndigheterna. Det kan ta tid och kräva organisationsarbete att återställa förtroendet.

Socialväsendet

Inom socialväsendet kan man identifiera olika kännetecken på radikaliseringsprocessen och hänvisa personer som väcker oro till sådana tjänster som de behöver. Det handlar framför allt om tjänster i anslutning till familjestöd, försörjning, boende, utbildning och arbete. Rätt inriktade stödåtgärder vid rätt tidpunkt leder till bättre integration i det omgivande samhället och kan bryta radikaliseringsprocessen. Barnskyddsåtgärder kan behövas när den person som löper risk att radikaliserats är under 18 år eller har

minderåriga barn, och öppenvårdstjänsterna för familjer inte är tillräcklig för att trygga barnets, den ungas eller familjens välfärd.

Hälso- och sjukvården

Radikalisering är inte ett hälsoproblem och hälso- och sjukvården har inga metoder mot den. Till exempel förebyggande hälso- och sjukvård kan ändå främja utvecklingen av barns och ungas hälsa och förebygga eller lindra beteendestörningar och störningar i känslolivet. God behandling av psykiska störningar kan också påverka den mer omfattande utvecklingsgång som föregår radikalisering. Hälso- och sjukvårdens uppgift är att främja befolkningens hälsa, välfärd, funktionsförmåga samt sociala trygghet, dvs. möjligheten till delaktighet och deltagande. Främjandet av en patients välfärd, funktionsförmåga och delaktighet inom hälso- och sjukvården främjar också hens närståendes och andra människors välfärd. Vid behov samarbetar hälso- och sjukvården med andra myndigheter och utnyttjar också organisationers verksamhet, såsom verksamhet som ökar den sociala delaktigheten.

Inom undervisningsväsendet deltar undervisnings- och kulturministeriet samt Utbildningsstyrelsen i genomförandet av det nationella åtgärdsprogrammet och i den nationella samarbetsgruppens verksamhet. Nationellt är det viktigt att säkerställa och främja samarbetet mellan olika aktörer, utveckla arbetsmetoderna utifrån forskning samt främja personalens kompetens inom undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken. Utbildningsstyrelsen planerar, utvecklar och genomför utbildning och andra åtgärder som stärker kompetensen i samarbete med regionförvaltningsmyndigheterna. Undervisningsväsendet deltar i Ankarverksamheten.

Undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken stödjer barns och ungas samhällsanknytning och har således också möjlighet att stärka de faktorer som skyddar mot radikalisering till våldsbejakande extremism. Läroanstalterna är viktiga samarbetspartner i Ankarverksamheten och samarbetet med dem är intensivt. Lärarna och skolans personal når största delen av de unga och har möjlighet att identifiera unga i behov av stöd samt samhälleliga utmaningar för elevvården.

Inom undervisningsväsendet baserar sig de mål, innehåll och metoder som hänför sig till övergripande förebyggande på nationella och internationella lagar, planer och dokument som styr undervisning och fostran, bland annat planer för småbarnspedagogiken och läroplaner samt examensgrunder, FN:s barnkonvention, FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, jämställdhetslagen och diskrimineringslagen. Deras slagkraft effektiviseras genom grund- och fortbildning för aktörer inom undervisningsväsendet samt genom att utveckla verksamhets- och diskussionskulturen i läroanstalterna. Undervisningsväsendet spelar också en central roll för att förebygga aktuella samhällsfenomen, såsom rasism och hatprat.

Kulturväsendet har flera viktiga uppgifter för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism. Kulturen erbjuder synvinklar och lösningar som stärker europeiska värden, demokrati och gemenskap. Utbildning och kultur utgör grund för ett aktivt medborgarskap. Bland kulturaktörerna kan vid sidan av biblioteken bland annat muséer främja dialog och växelverkan mellan kulturer och grupper med hjälp av utställningar och olika evenemang. Muséerna har utökat den så kallade involverande verksamheten, där man kan sammanföra olika grupper i en trygg miljö, och på så vis öka förståelsen för olika kulturer och erbjuda information i stället för propaganda och hatprat. Konst- och kulturtjänster och därtill anknuten fritidsverksamhet främjar integrationen av invandrare och stödjer de möten med människor och gemensamma aktiviteter som behövs för integration. Konst- och kulturtjänster är ett effektivt sätt att bekanta invandrare med den finländska kulturen. Tillgången till litteratur på det egna språket ombesörjs dessutom med kulturpolitiska metoder. Genom kulturverksamhet kan också faktorer som bidrar till barns och ungas marginalisering undanröjas, såsom brist på kamrater och aktiviteter, och tilltron till den egna förmågan stärkas.

Utrikesministeriet ansvarar för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. I anslutning härtill deltar ministeriet i behandlingen av frågor om våldsbejakande radikaliserings och extremism som en del av terrorismbekämpningen inom det internationella samarbetet. Viktiga internationella samarbetsforum är FN, Europarådet och OSSE. För att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism är det centralt att respektera de mänskliga rättigheterna och internationella avtal. Utrikesministeriet ansvarar för Finlands internationella människorättspolitik. Religiösa ledare och religionsdialogen spelar också en viktig roll för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism, och utrikesministeriet främjar religionsdialogen som ett led i arbetet för att stärka freden. Utrikesministeriet deltar i den nationella samarbetsgruppens arbete.

Inom ungdomsarbetet möter man unga med olika bakgrund. Våldsbejakande radikaliserings och extremism utgör ett stort hot mot ungas välfärd och framtid, och radikaliserade unga inverkar negativt på omgivande ungas välfärd och säkerhet. Inom ungdomsarbetet kan man i ett tidigt skede upptäcka unga som intresserar sig för våldsbejakande extremistisk verksamhet och extrema rörelser. Inom ungdomsarbetet kan man också upptäcka förändringar hos en ung person och ingripa i den ungas utveckling med positiva metoder som stödjer den unga. Inom det uppsökande ungdomsarbetet kan man också möta unga som håller på att dras in i våldsbejakande extremistiska tankar och i rörelsernas verksamhet. I en del områden är det kommunala ungdomsväsendet med i Ankarverksamheten. Ungdomsarbetet kan vidta åtgärder som stärker de ungas delaktighet i samhället, deras medieläskunnighet och deras egen förmåga att stå emot propaganda som uppmanar till våld och extrema rörelser rekrytering.

Inom fångvården kan man identifiera fångar som radikaliserar andra fångar samt stödja fångar och person dömda till samhällspåföljder som hamnat eller håller på att hamna under inflytande av våldsbejakande extremism. Genom fångvårdens verksamhet under fängelsetiden kan man minska riskerna i anslutning till hot om våldsbejakande extremism eller terrorism när fångar frigges.

Varje år passerar tiotusentals unga män i uppådsålder samt hundratals kvinnor och reservister **försvarsmakten**. I detta sammanhang har försvarsmakten möjlighet att upptäcka eventuella tecken på våldsbejakande radikalisering samt sprida information om våldsbejakande extremistisk verksamhet och det hot som den utgör mot samhället och individer. Försvarsmakten är en viktig aktör i det lokala samarbetet för att förebygga våldsbejakande radikalisering.

På förläggningar för asylsökande möter man personer med osäkra framtidsutsikter. Ofta kommer personerna från områden med mycket våld och hathets. De följer ofta fortfarande situationen och händelserna i de områden de kommer ifrån och detta kan påverka deras välmående, uppträdande och reaktioner. Förläggningarna erbjuder de asylsökande lagstadgad mottagningstjänster samt annan verksamhet i anslutning till mottagningen jämlikt och professionellt och strävar efter att stödja och underhålla de asylsökande så att de orkar i en utmanande livssituation samt på så vis eventuellt påverka uppkomsten av olika extrema reaktioner. Också enskilda och offentliga aktörer samt organisationer utanför förläggningarna ordnar och producerar olika typer av tjänster och verksamhet. Förläggningarna hänvisar asylsökande till tjänster utanför förläggningarna och samordnar helheten av tjänster och verksamhet. När förläggningarnas klienter hänvisas till positivt deltagande i samhället utanför förläggningen minskar risken för våldsbejakande radikalisering. Förläggningens klienter kan genom sina egna observationer stödja personalen vid identifieringen av personer som löper risk att radikaliseras. Styrningen, planeringen och övervakningen av förläggningarnas praktiska verksamhet ankommer på Migrationsverket (Migri). En företrädare för Migri är medlem i den nationella samarbetsgruppen.

Organisationer producerar tjänster och verksamhet som spelar en viktig roll för att förebygga våldsbejakande extremism. De som är intresserade av våldsbejakande extremism och som har anslutit sig till sådana grupper litar sällan på myndigheterna, och därför är det ofta lättare för dem att anlita tjänster som produceras av organisationer. Organisationer producerar tjänster som hjälper människor att frigöra sig från våld, mentor-tjänster och annan vårdtjänster, som främjar frigörandet från ideologier som godkänner användning av våld. Organisationer erbjuder en väg till samhällspåverkan utan våld och stärker människors upplevelser av jämlikhet och delaktighet. Det är lättare för organisationer än myndigheter att få kontakt med grupper som är svårnådda och stödja deras delaktighet i samhället.

5.3 Uppgifter för andra aktörer som är viktiga för förebyggandet

Politiker och beslutsfattare bestämmer hur och i vilken riktning det finländska samhället utvecklas. De spelar en viktig roll för att bestämma de värden som styr utvecklingen. Politiksektorer som är viktiga för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism är till exempel utbildning, social- och hälsovård, sysselsättning, integration och boende. Lyckade politikåtgärder på dessa områden krymper grogrunden för våldsbejakande radikaliserings och extremism. Politiker och beslutsfattare kan föregå med gott exempel och påverka den allmänna opinionen och inställningen till våldsbejakande extremism. Politiker kan genom sitt agerande, tal och exempel minska eller öka hatpratet, marginaliseringen, de samhälleliga motsättningarna, jämlikheten och tillgodoseendet av andra rättigheter som fastställts i lagstiftningen samt sådana omständigheter som i sin tur inverkar ökande eller minskande på våldsbejakande radikaliserings och extremism. Politiker och beslutsfattare har makt, de är opinionsbildare och de bär ett stort ansvar för förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism.

Religiösa samfund är experter och trovärdiga aktörer i frågor som gäller religionstolkning. Religiösa samfund kan stödja individer och grupper som bekämpar värvning till våldsbejakande grupper. Religiösa samfund spelar en viktig roll för att stärka gruppernas motståndskraft mot budskap som uppmanar till våld. Religiösa samfund kan tillsammans motarbeta våld och sprida kunskap om att hat och våld inte kan rättfärdigas med religion. Religiösa samfund utgör måltavlor för våldsbejakande extremistiska grupper. De utsätts för våld och hot om våld, skadegörelse, hatprat och i värsta fall terrorishot. I samarbete med myndigheter och organisationer kan religiösa samfund stödja samfundsmedlemmarna och förbättra sin egen beredskap att bekämpa hoten mot dem från våldsbejakande extremism.

Näringslivet. Våldsbejakande extremism påverkar företagen på många sätt. Företag kan göra saker som främjar våldsbejakande radikaliserings och extremism. Som exempel kan nämnas spridning av material med anknytning till våldsbejakande extremism eller upplåtande av lokaler för evenemang som främjar våldsbejakande radikaliserings och extremism. Företag kan beakta förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism i sin verksamhet och service. Kunderna fäster större uppmärksamhet än förr vid att företagen agerar ansvarsfullt, och ett ansvarsfullt arbete för att främja samhällsfred och säkerhet och förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism kan vara en styrke- och renomméfaktor för företaget. Enligt internationella erfarenheter inverkar ökad aktivitet hos våldsbejakande extremistiska grupper på företagets konkurrenskraft i synnerhet på mindre orter. Den kan till exempel försvåra rekryteringen av kompetent personal från utlandet. En ort där våldsbejakande extrema grupper agerar öppet och synligt förefaller sällan vara ett tryggt och eftertraktat område att bo och leva i. Detta påverkar även företagsverksamheten. Våldsbejakande extremistiska gruppernas

mål är att öka motsättningarna mellan olika människor och människogrupper som tänker på olika sätt, och dessa motsättningar kan också synas inom företagen.

Familjen och närstående kan ha möjligheter att förebygga radikaliserings. De sociala nätverken spelar stor roll vid våldsbejakande radikaliserings. Våldsbejakande radikaliserings kan också inträffa utan att familjen märker det. Våldsbejakande extremistiska grupper kräver ofta att de som deltar i deras verksamhet klipper banden till människor utanför gruppen, inklusive familj och vänner. Målet är att individen ska vara både fysiskt och mentalt helt beroende av den våldsbejakande gruppen och inte ha några sociala kontakter utanför gruppen. Familjen kan förlora en familjemedlem till en våldsbejakande extremistisk grupp. Om en familjemedlem radikaliseras påverkar det hela familjens välfärd och ökar risken för att också andra familjemedlemmar ska radikaliseras. Känslomässiga band är emellertid ofta starka och har en betydande kraft när det gäller att förhindra att en person går med i våldsbejakande extremistisk verksamhet. Familjen och de närstående behöver få omfattande hjälp, råd och stöd i ett tidigt skede, så att den kan förhindra att en familjemedlem ansluter sig till en våldsbejakande extremistisk grupp och ta hand om en familjemedlem som återvänder till familjen efter att ha stått under inflytande av våldsbejakande extremism och varit med i sådan verksamhet. Med hjälp av stöd kan man bidra till att familjen inte hamnar utanför samhället och de tjänster det erbjuder.

6 Genomförande, uppföljning och rapportering

Inrikesministeriet samordnar genomförandet av programmet. Ministerierna och deras förvaltningsområden är skyldiga att genomföra programmet, som bygger på statsrådets principbeslut. Kommuners, organisationers och andras deltagande i genomförandet av de åtgärder som beslut fattats om i åtgärdsprogrammet baserar sig på samarbetsprinciper och gemensamma mål samt vid behov separata avtal.

För att genomföra de mål och åtgärder som det fattats beslut om i åtgärdsprogrammet bereds en genomförandeplan, där det beskrivs hur de helheter som det fattats beslut om i kapitel 7 och de åtgärder som hänför sig till dem genomförs, samt tidtabellen för genomförandet och ansvariga aktörer. Varje aktör som deltar i genomförandet utarbetar en preliminär plan för de åtgärder som aktören är med och genomför eller för vilkas genomförande aktören ansvarar. Den nationella samarbetsgruppen sammanställer planerna, samordnar verksamheten och bestämmer prioriteringarna.

Genomförandeplanen fastställs i ministerarbetsgruppen för utvecklande av rättsstaten och för inre säkerhet.

Ministerarbetsgruppen får årliga rapporter om hur genomförandet framskrider och det justeras och kompletteras vid behov i samband med rapporteringen. De organisationer som deltar i genomförandet ansvarar för att en genomförandeplan utarbetas för de egna åtgärderna och producerar den information som behövs för rapporteringen. Rapporten bereds av den nationella samarbetsgruppen.

De organisationer som deltar i genomförandet ser att information om åtgärdsprogrammet, genomförandet av det och organisationens ansvar för genomförandet sprids inom organisationen och förvaltningsområdet till alla experter och chefer som är viktiga med tanke på genomförandet samt till ledningen.

7 Mål och åtgärder

I det nationella åtgärdsprogrammet mot våldsbejakande radikaliserings och extremism har beslut fattats om de övergripande målen för förebyggandet fram till 2023. För att uppnå målen krävs åtgärder av alla aktörer som är med och genomför åtgärdsprogrammet.

För att nå de övergripande målen har det uppställts mål och fastställts åtgärder för block som överskrider gränserna mellan olika aktörer. Blocken har valts på grund av sin aktualitet. För att nå målen för de block som det fattats beslut om avsnitt 7.2 och för att genomföra åtgärderna förutsätts att olika aktörer arbetar tillsammans. **Den aktör som angetts som ansvarig aktör (den ansvariga aktör som startar verksamheten är angiven med fetstil) ansvarar för att de centrala aktörerna är med och genomför åtgärderna.**

Bakom målen och åtgärderna i avsnitt 7.2 finns de utvecklingsbehov som framkommit vid utvärderingen av det nationella åtgärdsprogrammet som beslut fattades om 2016. Vid utvärderingen identifierades sådana situationer som utmanande där ansvaret för en person eller ett ärende överförs från en aktör till en annan. Trots att dessa övergångsfaser och behovet av att utveckla dem är identifierat, har man när förebyggandet utvecklats i första hand koncentrerat sig på att utveckla respektive aktörs egen verksamhet, inte den gemensamma processen. Av denna orsak är det viktigt att utveckla verksamheten inom dessa block, där resultatrik verksamhet förutsätter att olika aktörer arbetar tillsammans och att verksamheten säkerställs i övergångsfaser.

I avsnitt 7.3 i åtgärdsprogrammet beskrivs målen och åtgärderna för de organisationer som är centrala med tanke på genomförandet. De har beretts av aktörerna själva. Det är fråga om åtgärder som behövs för att organisationerna ska stärka sin verksamhet inom den helhet som förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism bildar. Det är också viktigt att utveckla organisationernas egen verksamhet så att de bättre kan genomföra de mål och åtgärder som det fattats beslut om i avsnitt 7.2 i åtgärdsprogrammet.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att åtgärdsprogrammets mål och åtgärder bildar en helhet som består av tre delar. De övergripande målen i avsnitt 7.1 beskriver målen för förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism som helhet, och

genomförandet av dem utvärderas 2023. Målen och åtgärderna för blocken i avsnitt 7.2 beskriver de centrala verksamhetsområden där målen ska nås och **där genomförandet kräver att olika aktörer arbetar tillsammans**. I avsnitt 7.3 presenteras de mål och åtgärder som de centrala aktörer som deltar i genomförandet har ställt upp för utvecklandet av den egna verksamheten och det egna förvaltningsområdets verksamhet för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism. **Genomförandet av dessa åtgärder kräver till vissa delar också samarbete med andra aktörer och även utvärdering av lagstiftningen**. Genomförandet av de åtgärder som beslut fattats om i avsnitten 7.2 och 7.3 rapporteras och granskas årligen.

7.1 Åtgärdsprogrammets övergripande mål

Målet för åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism är att

1. Minska det extremistiska våldet och hotet om det.
2. Främja tillgodoseendet av jämlikhet, yttrandefrihet och andra grundlagsenliga rättigheter.
3. Säkerställa att det nationellt, regionalt och lokalt finns fungerande strukturer som baserar sig på multiprofessionellt samarbete samt förfaranden för att myndigheter, organisationer och samfund förebygger våldsbejakande radikaliserings och extremism.
4. Hatbrott, inklusive straffbart hatprat som uppfyller brottsrekvisiten, avslöjas och undersöks effektivt. I diskrimineringslagen förbjudet prat som kränker människovärdet och trakasserier som är förbjudna med stöd av jämställdhetslagen bekämpas. Offren får stöd, konsekvenserna för offrets referensgrupp av hatbrott samt prat och trakasserier som strider mot lag identifieras.
5. Våldsbejakande extrema rörelsers inverkan på lokala samfund och lokalmiljön minskar.
6. Människor som bor i Finland, särskilt unga, upplever det som effektivt och meningsfullt att påverka samhället och beslutsfattandet på laglig väg. Våldsbejakande extrema rörelsers världsbild och verksamhet är inte ett attraktivt alternativ.
7. Myndigheters och organisationers kunskap om och kompetens att förebygga våldsbejakande extremism ökar.

7.2 Mål och åtgärder i fråga om block som överskrider gränserna mellan olika verksamhetsområden

I det följande presenteras målen och åtgärderna i fråga om block som överskrider gränserna mellan olika aktörer. Ansvaret för att dra igång åtgärderna och det gemensamma arbetet samt rapportera resultaten vilar på den organisation som angetts som ansvarig aktör och som ska se till att de aktörer som är centrala med tanke på saken deltar i verksamheten.

7.2.1 Förebygga våldsbejakande extremism och radikaliserings lokalt

Det är mycket viktigt att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism lokalt. Individer och grupper radikaliseras och agerar lokalt, och de är en del av lokala sociala nätverk och samfund. Våldsbejakande extrema grupper påverkar människors och samfunds säkerhet och trygghetskänsla lokalt. Våldsbejakande extrema grupper utnyttjar effektivt lokala händelser och utvecklar egna tolkningar av dem som stödjer deras egen ideologi och deras egna mål, och som sprids särskilt via sociala medier. Detta mångdubblar följderna och effekterna av enskilda händelser lokalt, i synnerhet om ingen reagerar snabbt och effektivt på saken. Effektivt och lokalt förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism förutsätter samarbete mellan olika myndigheter och med organisationer samt att unga, kvinnor och religiösa samfund involveras, upprätthållande av en kunskapsbaserad lägesbild, utbildning av olika aktörer, omfattande förebyggande åtgärder samt effektiv intervention i rätt tid och att individer som radikaliserats eller löper risk att radikaliserats hänvisas till tjänster.

Nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om den lokala verksamheten har beskrivits i inrikesministeriets rapport 17/19 Observationer om kontaktytan till hänvisning till service och rekommendationer om hur verksamheten kan utvecklas. Rapporten innehåller också en beskrivning av hur den lokala verksamheten är organiserad i olika länder. Den lokala verksamheten har också utvärderats i utvärderingsrapporten om det nationella åtgärdsprogrammet 2016²⁰.

Mål

Målet är att lokalt, i samarbete mellan myndigheter och med organisationer, förebygga individers och grupper radikaliserings och deltagande i våldsbejakande extrema grupper verksamhet. Dessutom bekämpas och förebyggs inverkan av våldsbejakande extrema

²⁰ Utvärdering av inrikesministeriets nationella åtgärdsprogram för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism. Inrikesministeriets publikationer 2019:18 (på finska och engelska).

rörelser verksamhet på människors boende- och livsmiljö samt säkerhet och trygghetskänsla. I arbetet beaktas extrema rörelser aktivitet på sociala medier²¹, varför myndigheter och organisationer utökar sin närvaro på sociala medier. Det ses till att de som radikaliserats eller löper risk att radikaliseras hänvisas till myndighets- och andra tjänster som stödjer frigörandet från våld²². Man ingriper i faktorer som främjar våldsbejakande radikaliserings, såsom motsättningar, straffbart hatprat, rasism och marginalisering. Kunskapen utökas om hur kommunerna som ett led i olika förvaltningars grundläggande arbete kan minska inverkan av faktorer som ökar våldsbejakande radikaliserings och extremism. I det lokala arbetet utnyttjas kunskap som produceras av och samarbetsmöjligheterna med universitet och andra forskningsinstitut.

Åtgärder

1. *Främja Ankarverksamheten och sprida information om den.* Inom den multiprofessionella Ankarverksamheten arbetar en polis, en socialarbetare, en psykiatrisk sjukskötare, en person inom undervisningsväsendet och ofta också en ungdomsarbetare med unga som uppvisar symptom i form av brott i syfte att bryta brottsspiralen och annan verksamhet som är skadlig för barnets och den ungas framtid i ett så tidigt skede som möjligt. Klienter hos Ankarna är också personer där utmaningen är våldsbejakande radikaliserings²³. Ankarnas verksamhet är riktad till barn och unga under 18 år. I fall med kopplingar till våldsbejakande radikaliserings finns ingen övre åldersgräns för klienterna, och när det är fråga om klienter som är 18 år och äldre deltar även vuxensocialarbetet i verksamheten. Ankarverksamheten är den kontaktpunkt som andra myndigheter och aktörer samt medborgare kontaktar när oro väcks för radikaliserade individer eller familjer. Ankarverksamheten och utvecklandet av den stöds med lokala metoder på det sätt som beskrivs i Handboken för ankarverksamheten²⁴. Information om Ankarverksamheten sprids till olika myndigheter, organisationer och religiösa samfund. Ansvariga aktörer: **IM**, SHM, UKM, Polisstyrelsen, UBS, THL.

21 En del extrema rörelser verkar fortfarande via traditionella webbplatser och bloggar samt ylilauta.org o.d. kanaler eller P2P-tjänster utöver plattformar för sociala medier, såsom Facebook och Twitter.

22 Med tjänster avses till exempel Ankarverksamheten samt myndighetstjänster som påverkar de bakomliggande faktorerna till radikaliserings.

23 Förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings gjordes till en del av Ankarnas arbete i det Nationella programmet för förebyggande av våldsamt radikaliserings och extremism 2016.

24 Ankkuritoiminnan käsikirja. SM julkaisu 16/2019, Handbok för ankarverksamheten, Inrikesministeriets publikationer 2019:21

2. *Säkerställa hänvisningen till tjänster från tips till stöd.* Den verksamhetsmodell som presenteras i rapporten Observationer om kontaktytan till hänvisning till service och rekommendationer om hur verksamheten kan utvecklas²⁵ sprids till hela landet genom styrning av verksamheten, ledning, utbildning och spridning av information. Verksamhetsmodellen beskrivs i bilaga 2 till åtgärdsprogrammet. Syftet med modellen är att säkerställa att när en person väcker oro hänvisas hen genom myndigheternas samarbete till sådana tjänster som hjälper hen att frigöra sig från radikaliserings och extremism. För att hänvisningen till tjänster ska lyckas är det viktigt, utöver att samarbetet fungerar och är permanent, att den mottagande aktören har tillräckligt med resurser för att producera tjänsterna. Utöver de befintliga tjänsterna måste det utvecklas Exit-tjänster som är skräddarsydda för denna målgrupp. Ansvariga aktörer: **SHM, IM**, UKM, Polisstyrelsen, polisinrättningarna, UBS, THL.
3. *Ordna utbildning som främjar samarbetet för Ankarna och andra aktörer som deltar i samarbetet.* Det ordnas utbildning som främjar kompetens, samarbete och informationsutbyte mellan olika aktörer. Ansvariga aktörer: **IM** tillsammans med den riksomfattande styrgruppen för Ankarverksamheten, de myndigheter som ansvarar för de lokala Ankarnas verksamhet.
4. *Förfaranden för att få respons.* Det skapas förfaranden genom vilka de som lämnar tips får bekräftelse, inom de gränser som lagstiftningen tillåter, på att tipset har nått mottagaren och tagits i beaktande. Det är viktigt att de som lämnar tips får veta att man reagerar på tips fast det inte sker synligt. Information om verksamheten sammanställs och behandlas tillsammans med berörda aktörer för att utveckla verksamheten. Ansvariga aktörer: **IM, JM**, Polisstyrelsen, polisinrättningarna.
5. *Fortsätta arbetet inom befintliga lokala samarbetsnätverk och inrätta lokala samarbetsnätverk på orter där sådana ännu inte finns och där det finns behov av verksamhet på grund av den lokala lägesbilden och hotbedömningen.* Nätverkens mål och uppgifter klarläggs och vid behov ses deras sammansättning över med beaktande av de goda erfarenheterna av det arbete som utförts hittills samt av god internationell praxis. Verksamheten utvecklas så att i fortsättningen stärks städernas och kommunernas roll i samarbetsnätverkens verksamhet i enlighet med god internationell praxis,

25 Inrikesministeriets publikationer 2019:17 (på finska och engelska).

och de myndigheter, organisationer samt företrädare för andra aktörer som är viktiga med tanke på förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings är med. Det regionala samarbetet stärks när hot och fenomen med kopplingar till våldsbejakande radikaliserings överskrider kommungränserna. Det ses till att information om samarbetsnätverkets verksamhet och de tjänster som det producerar, så som en gemensam lägesbild, utbildning och annat arbete för att främja våldsbejakande radikaliserings, sprids i stor utsträckning till lokala aktörer och samfund. Samarbetet med Ankarverksamheten säkerställs till exempel genom att en expert som är med i Ankarverksamheten blir medlem i nätverket. Ansvariga aktörer: **De ansvariga för de lokala samarbetsnätverkens verksamhet.**

Exempel på uppgifter för det lokala samarbetsnätverket:

- Skapa en regional lägesbild som grundar sig på information från samtliga deltagande aktörer och som upprätthålls och uppdateras regelbundet av de aktörer som deltar i samarbetsnätverket.
- Genom samordnat samarbete säkerställa att verksamheten är på den nivå som lägesbilden förutsätter, att de aktörer som är centrala med tanke på saken deltar i arbetet och att kompetensen och sakkunskapen utvecklas och sprids i området. Det är viktigt att varje aktör identifierar sitt eget ansvar, sin uppgift och roll i arbetet samt hur arbetet hänför sig till deras grundläggande uppgift.
- Årligen fastställa de konkreta mål och åtgärder som baserar sig på lägesbilden och med vilkas hjälp verksamheten inriktas enligt områdets utmaningar och särdrag.
- Förbättra informationsutbytet och en enhetlig kommunikation i anslutning till våldsbejakande radikaliserings och extremism.
- Skapa en modell/process utifrån vilken aktörerna i området får kontakt med de aktörer som är centrala med tanke på verksamheten (hänvisning till tjänster), när oro väcks för att någon grupp eller person ska radikaliseras.
- Förbättra kommuninvånarnas välfärd, säkerhet och trygghetskänsla genom arbetet.

6. *Utöka dialogen och växelverkan.* Det ordnas lokala evenemang där olika grupper kan föra dialog med varandra. Ökad dialog ökar kunskapen och förståelsen mellan olika grupper, och detta är viktigt för att motsättningarna, polariseringen och grogrunden för våldsbejakande extremism inte ska öka. Evenemangen kan också vara synliga tillställningar, såsom fredspromenader med olika religiösa

samfund. Ansvariga aktörer: **Lokala myndigheter och organisationer i samarbete** med de lokala samarbetsnätverken.

7. *Stödja en utvidgning av projektet Ge rasismen rött kort inom fotbollen och andra lagsporter* liksom projektets synlighet under idrotts- och motionsevenemang. Projekt som främjar jämlikhet inom idrotten får fortsatt stöd. Ansvariga aktörer: **UKM**, organisationer.
8. *Ordna idrotts- och motionsevenemang* i syfte att bygga upp förtroende och främja dialogen mellan olika grupper i konfliktsituationer. Dialogen mellan grupper stärks lokalt och konfliktsituationer förbyggs med hjälp av fotbolls- och fredsbyggnadskonceptet Peace United. Peace United fungerar som stöd för lokal konfliktlösning och verktyg för att bygga förtroende i Finland och världen. Ansvariga aktörer: **Kyrkans Utlandshjälp och Fredsförmedlingsnätverket för religiösa och traditionella ledare** i samarbete med den nationella samarbetsgruppen och lokala samarbetsgrupper.
9. *Öka kunskaperna om identifiering av polarisering och brytande av polariseringsutveckling hos personer som är centrala med tanke på verksamheten.* Målet är att utöka kunskaperna om polarisering och dess dynamik och att det finns personer som är särskilt insatta i polarisering och som kan agera och stödja andra aktörer i en situation där motsättningarna tillspetsas och våldsbejakande extrema grupper utökar sin aktivitet och sprider mera hatprat. Ansvariga aktörer: **De lokala samarbetsnätverken** och de organisationer som är med i dem.
10. *Förbättra myndigheternas förmåga att identifiera våldsbejakande radikaliserings och bedöma hotet i anslutning därtill.* För kommuners och andra myndigheters bruk och för att stödja deras samarbete utvecklas en riskbedömningsmodell, där man utnyttjar den riskbedömningsmetod som utvecklats av det danska nationella centret för förebyggande av våldsbejakande extremism²⁶. Den är avsedd för bedömning av risken för radikaliserings i ett tidigt skede, och där beaktas individens styrkor och riskfaktorer. Den lämpar sig således bra för till exempel kommunens anställda. Ansvariga aktörer: **SHM, THL**.
11. *Stärka barns och ungas resiliens.* Ibrukttagandet av Europarådets material "Undervisa om kontroversiella frågor" och Dembra, som syftar till att bygga upp och stärka resiliens (Utbildningsstyrelsen stödjer ibrukttagandet av de två nämnda programmen), liksom deras

26 Vi har begärt och fått tillstånd av det danska nationella centret för förebyggande av våldsbejakande extremism att använda bedömningsmetoden.

koppling till ER:s kampanj Free to speak – Safe to Learn samt spridningen av programmet Enligt Mig, Enligt Dig (Minun Silmin, Sinun Silmin, MiSi) stöds. Ansvariga aktörer: **UBS**, de lokala samarbetsnätverken och arbetsgrupperna.

12. *Stärka näringslivet och företags lokala deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings.* Företagen kan till exempel vara med och genomföra kampanjer för att förebygga våldsbejakande radikaliserings i ett tidigt skede genom att bekämpa hatprat och uppvigling till våld samt för att främja positiv växelverkan, dialog och samförstånd mellan olika befolkningsgrupper. Ansvariga aktörer: **de lokala samarbetsnätverken och arbetsgrupperna** tillsammans med lokala företag.

7.2.2 Stärka ungas delaktighet i förebyggandet av våldsbejakande extremism och radikaliserings

Våldsbejakande radikaliserings och extremism samt extrema rörelsers aktivitet syns på många sätt i de ungas vardag och liv. De kan också synas som rasism och marginaliserings, hatprat särskilt på sociala medier, hot, skymfande och utestängning. Atmosfären och polariseringen i samhället avspeglas hos unga i form av till exempel motsättningar och tillspetsad diskussion färgad av svartvita åsikter i klassrum och andra situationer där unga samlas. Våldsgärningar i anslutning till terrorism och våldsbejakande extremism väcker rädsla hos barn och unga samt försämrar deras välfärd och trygghetskänsla. Effekterna av våldsbejakande radikaliserings och extremism på barns och ungas liv är särskilt problematiska om de inte har möjlighet att hantera dessa frågor i en trygg miljö innan situationen tillspetsas. Samtidigt bör det påpekas att inte alla barn och unga kommer i kontakt med fenomenet på samma sätt. Effekterna varierar lokalt och mellan olika stadsdelar och skolor, och kan vara olika för barn och unga med olika bakgrund.

Unga har svårt att strukturera diskussionen om våldsbejakande radikaliserings, extremism och extrema rörelser samt hur även andra fenomen, såsom motsättningar, polariserings, hatprat och rasism, inverkar på den. Det kan också vara svårt att uppfatta orsaker och verkan, i synnerhet om saken inte behandlas under ledning av trygga vuxna.

Med tanke på konsekvenserna av våldsbejakande radikaliserings och extremism och andra fenomen med kopplingar till dem är det centralt vilken beredskap, vilja och skicklighet de som arbetar med barn och unga har att hantera svåra och kontroversiella frågor²⁷.

27 Till exempel frågor med anknytning till undervisningsväsendet har behandlats i inrikesministeriets publikation 17.5.2019 Ord är handlingar. Åtgärder mot hatretorik och nätmobbning effektiviseras.

Också i Finland finns det familjer där barnen fostras i enlighet med våldsbejakande extrema rörelsers ideologier till att godkänna våld och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Det finns också familjer där föräldrarnas rasistiska och diskriminerande åsikter överförs till följande generation. Unga är måltavla för våldsbejakande extrema gruppers propaganda och rekrytering. Ungdomen är en livsfas då människan är öppen för nya influenser och söker riktning och mening i livet. Då kan man vara ett tacksamt mål även för sådan påverkan som kan visa sig vara mycket dålig och rentav farlig med tanke på den ungas framtida liv.

De unga utgör en stor resurs vid förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism samt byggandet av fred och minskandet av motsättningar. De kan stödja andra unga och tillföra det förebyggande arbetet egna erfarenheter och kunskaper.

Riktlinjer för ungas deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism ingår i FN:s generalsekreterares handlingsplan för att förebygga våldsbejakande extremism (2016) och i målen i FN:s resolution 2250.

Mål

Målet är att de unga är med och planerar arbetet för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism och genomför verksamheten. De ungas möjligheter och förmåga att delta i verksamheten utökas genom att deras kunskaper och påverkningsmöjligheter stärks i vardagens freds- och säkerhetsfrågor. De ungas deltagande baserar sig på deras egen aktivitet, vid behov med stöd från myndigheter och andra vuxna.

Åtgärder

1. Skapa trygga rum för diskussion. De unga vill, och de måste ha möjlighet att, prata om våldsbejakande radikaliserings och extremism och fenomen med kopplingar därtill med vuxna. De vuxna ser till att de unga erbjuds rum för och möjligheter till dessa diskussioner. Man kan diskutera allt, de vuxnas uppgift är att se till att diskussionen är trygg och att styra den i rätt riktning, som bygger på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Ansvariga aktörer: **Yrkesutbildade personer som arbetar med unga** (t.ex. undervisningsväsendet och ungdomsarbetet).
2. Främja ett klart och tydligt språk när man talar om fenomenet. Vuxnas förmåga att använda begrepp som hänför sig till våldsbejakande radikaliserings och extremism på ett ändamålsenligt sätt och att strukturera fenomenet förbättras genom utbildning och stödmaterial. Ansvariga aktörer: Yrkesutbildade personer som arbetar med

och möter unga, **Expertnätverket med fokus på extremism och resiliens som samordnas av pedagogiska fakulteten vid Helsingfors universitet.**

3. *Ta med unga i planeringen och genomförandet av åtgärder för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism.* Det ses till att unga är med och planerar och genomför åtgärder mot våldsbejakande radikaliserings och extremism nationellt, regionalt och lokalt. Det är myndigheternas uppgift att inbjuda unga. Ansvariga aktörer: **IM, UKM, UBS, de lokala samarbetsgrupperna.**
4. *Stärka de ungas kunskaper och påverkningsmöjligheter i vardagens freds- och säkerhetsfrågor* genom att förverkliga fredsakademin Reach Out, som för samman ungdomar med olika bakgrund som är intresserade av fredsarbete och samhällspåverkan. Fredsakademin Reach Out erbjuder unga verktyg att agera på lokal nivå både i de ungas vardag och i samarbete med andra aktörer för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism samt konflikter. Ansvariga aktörer: **Kyrkans Utlandshjälp och Fredsförmedlingsnätverket för religiösa och traditionella ledare i samarbete** med den nationella samarbetsgruppen. För att förverkliga akademien utnyttjas nätverket Changemakers sakkunskap och lokala nätverk.
5. *Förtydliga demokratifostrans innehåll och mål.* Demokratifostran ingår i grunderna för läroplanen, men innehållet borde utvecklas så att det blir lättare för unga att förstå demokratin och dess principer. Åtgärden kan genomföras som ett led i beredningen av det förvaltningsövergripande demokratiprogram som man fattat beslut om i regeringsprogrammet 2019. Ansvariga aktörer: **UKM, UBS.**
6. *Se till att unga får hjälp med psykiska problem.* I vissa situationer står våldsbejakande radikaliserings i förbindelse med psykiska störningar. Det är ändå inte fråga om någon viss sjukdom, och det finns ingen sjukdom som orsakar radikaliserings. Det är viktigt att förbättra ungas tillgång till mentalvårdstjänster, så att unga snabbt får hjälp med psykiska problem i rätt tid innan sjukdomen kan bidra till en radikaliseringsutveckling. Kontakt med våldsbejakande extremistiska ideologier och aktiviteter kan förvärra den ungas psykiska problem. Ansvariga aktörer: **Social- och hälsovårdsväsendet, Ankarna.**
7. *Ordna rundabordsdiskussioner mellan ungdomar och myndigheter.* Ungdomar kan ofta uppleva att myndigheterna är avlägsna och deras uppfattning om till exempel polisen kan grunda sig på kompisarnas åsikter eller rykten på sociala medier. Det ordnas regelbundna diskussioner och de ungas kunskaper om myndigheternas verksamhet och varför myndigheterna agerar som de

agerar förbättras. Ansvariga aktörer: Olika myndigheter, **de lokala samarbetsgrupperna**.

8. *Främja motionsverksamhet med låg tröskel som är öppen för alla.* Idrott och motion är effektiva sätt att få sådana ungdomar att träffas som normalt inte gör något tillsammans och på så vis minska spänningarna, hatet och fördomarna mellan olika grupper. Det skapas möjligheter att delta i motionsverksamhet med låg tröskel som är öppen för alla och där olika ungdomar träffas i syfte att ordna verksamhet som minskar fördomarna mot ungdomar från olika grupper och ge möjlighet att diskutera även svåra frågor. Dessutom vidareutvecklas idrottens och motionens jämställdhets- och jämlikhetsarbete samt stöds verksamheten mot rasism (Ge rasismen rätt kort). Ansvariga aktörer: **UKM**, de lokala samarbetsgrupperna, ungdomsarbetet, idrottsföreningar, organisationer och frivilliga som arbetar med unga.
9. *Förbättra förmågan att förebygga våldsbejakande radikaliserings hos myndigheter som kommer i kontakt med unga på internet och som möter unga.* I det ungdoms- och polisarbete som bedrivs på internet möter man unga som är intresserade av våldsbejakande extrema rörelser och deras verksamhet. Dessa aktörers kännedom om och förmåga att identifiera våldsbejakande extrema rörelser och deras verksamhet förbättras. Förmågan hos myndigheter och frivilliga som möter ungar att föra diskussioner med ungdomarna där våldsbejakande extrema rörelserna ideologier ifrågasätts på sakliga grunder förbättras. Ansvariga aktörer: **IM**, **UKM**, Polisstyrelsen, Rädda Barnen rf.

7.2.3 Identifiera och bekämpa rekrytering till våldsbejakande extrema grupper verksamhet

Våldsbejakande extremistiska grupper rekryterar och värvar anhängare samt nya medlemmar och aktörer på internet, utanför nätet till exempel på olika evenemang samt via sociala nätverk. Rekrytering sker på sociala medier eller till exempel under diskussioner som förs i samband med nätspel. Enligt undersökningar är det endast få som radikaliseras ensamma under inflytande av propaganda som sprids på internet; dock är även sådana fall kända. Storkonsumtion av terroristisk propaganda kan dock sänka tröskeln för att genomföra en våldsattack²⁸. Sociala nätverk spelar en stor roll för anslutning till våldsbejakande extremistiska grupper verksamhet. Av dem som reste från Finland till stridszonerna i

28 Se t.ex. Knivhuggningarna i Åbo 18.8.2017. Olycksutredningscentralens rapport P2017-01. Avsnitt 2.2.1.

Syrien och Irak 2012 och framåt har många haft vänner eller släktingar som också rest till området. I Finland bedöms sociala nätverk ha särskilt stor betydelse för beslutet att resa²⁹.

Värkning till våldsbejakande extremistiska grupper ska ske i lokaler och deras omgivning där personer som hör till målgruppen är på plats och samlas. Lokaler för motions- och ungdomsverksamhet samt skolornas omgivning är exempel på ställen där värknings har observerats. Utifrån den befintliga informationen kan man säga att rekrytering sker sällan i religiösa grupper lokaler. Dylig aktivitet har iakttagits kring deras lokaler liksom i privata bostäder.

Känslor spelar en stor roll vid våldsbejakande radikaliserings. Olika våldsbejakande extremistiska grupper använder liknande metoder för att värva nya anhängare och medlemmar. Manipulering är en viktig del av värknings, liksom konspirationsteorier och narrativer (berättelser), med vilka verksamheten och användningen av våld motiveras. Målet är påverka personens känslor, önskan att bli godkänd och vara en del av en större sak och grupp. Att stärka erfarenheter av orättvisor är också ett viktigt sätt att värva anhängare till våldsbejakande ideologier och aktiviteter.

De människor som är med i högerextrema och invandrarfientliga rörelser har en rätt brokig bakgrund. Medelålders och äldre personer är starkt representerade framför allt i de gatuprotestgrupper som uppstod hösten 2015. Även yngre personer känner dragning till Nordiska Motståndsrörelsens³⁰ och Soldiers of Odins verksamhet. Sociala medier har varit en central kanal för att sprida rörelserna. Grupperna informerar om sig själva och sina evenemang på nätet, och försöker få nya medlemmar med hjälp av sociala nätverkstjänster. Verksamheten samordnas över nätet. Journalistiskt redigerade medier kan främja rekryteringen till högerextrem verksamhet genom att sprida information om verksamheten i samband med nyheter och mainstream extrema grupper propaganda genom att använda samma begrepp som de använder. Särskilt efter 2015 har gruppernas verksamhet varit synligt framme i journalistiskt redigerade medier. Grupperna, särskilt de som fortsätter Nordiska Motståndsrörelsens verksamhet, sprider material i offentliga lokaler. Deras företrädare nätverkar också internationellt på olika sätt till exempel inom subkulturer som uppstår kring musik. Finska White Power-band uppträder på olika håll i världen, bland annat USA och Europa. Liknande besök förekommer också andra vägen, åtminstone inom Europa. Sociala nätverk och personkontakter är viktiga också när någon ansluter sig till våldsbejakande högerextrem verksamhet.

29 Jihadistiska rörelser i Finland. Malkki & Saarinen. Inrikesministeriets publikation 2019:14. (på finska och engelska)

30 Domstolsbehandling för att förbjuda Nordiska Motståndsrörelsens verksamhet pågår i Högsta domstolen.

De senaste åren har det förekommit tämligen litet utomparlamentarisk vänsterextrem och anarkistisk verksamhet i Finland, och det finns inga forskningsdata tillgängliga om hur folk ansluter sig till dessa gruppers verksamhet. Befintlig forskning tyder dock på att globala händelser samt den politiska och samhällsutvecklingen kan inverka på hur attraktivt det upplevs att delta i direkta aktioner. Den ekonomiska krisen 2008 och dess följder samt Nordiska Motståndsrörelsens allt synligare verksamhet har enligt forskning inverkat på aktiviteten i Finland³¹.

Mål

Målet är att yrkesutbildade personer har tillräckligt med uppdaterad kunskap så att de identifierar våldsbejakande extrema rörelers kännetecken, symboler och propaganda samt rekryteringsmetoder. Sambandet mellan hatprat och våldsbejakande radikalisering och extremism identifieras. De situationer och kanaler där rekrytering sker identifieras och man ingriper i verksamheten. Den som är föremål för rekrytering stöds så att hen inte blir influerad av våldsbejakande extremistisk verksamhet. Beredskapen hos dem som arbetar med vuxna att identifiera individer och familjer som står under inflytande av våldsbejakande extremism stärks och deras beredskap att erbjuda tjänster som främjar frigörandet från våldsbejakande ideologier förbättras.

1. *Förbättra yrkesutbildade personers kunskaper om våldsbejakande extremistiska gruppers kännetecken och symboler.* Kunskaperna förbättras till exempel med hjälp av informationsinslag, i samband med utbildningen, genom att utarbeta videor och annat stödmaterial. Målet är att yrkesutbildade personer ska ha tillräckliga kunskaper så att de kan identifiera kännetecken och symboler och diskutera särskilt med unga vilken slags verksamhet som symbolerna och kännetecken står för, och som är farlig för säkerheten, välfärden och samhällsfreden. Ansvariga aktörer: UKM, **UBS**, IM, SHM, THL, polisen.
2. *Identifiera och avlägsna material, så som klistermärken och annat material, som hänför sig till rekrytering.* Kunskaperna om material som sprids av våldsbejakande extrema rörelser förbättras hos städer och kommuner, invånarföreningar, idrottsföreningar, lärare och andra som arbetar med unga och materialet avlägsnas, till exempel i skolornas omgivning. Ansvariga aktörer: **De lokala samarbetsgrupperna** i samarbete med civilsamhället, personer som ansvarar för de lokaler där rekrytering sker.

31 Suoraa toimintaa! Monti & Purokuru 2018.

3. *Säkerställa att lokaler som underhålls med offentlig finansiering inte används för verksamhet vars syfte är att främja motsättningar mellan olika befolkningsgrupper samt uppvigla till hat och våld.* Man kommer överens om förfaranden så att de som hyr ut kommunens lokaler har tillräckligt med uppdaterad information om våldsbejakande grupper som bedriver sådan verksamhet, så att lokaler som underhålls med offentliga medel inte användas för verksamhet som strider mot de grundlagsfästa rättigheterna. Det är myndigheternas lagstadgade skyldighet att främja jämlikhet, och våldsbejakande extremistiska gruppers verksamhet strider mot jämlikheten. Ansvariga aktörer: **De lokala samarbetsgrupperna**, myndigheter som ansvarar för uthyrningen av lokaler.
4. *Förbättra kunskaperna om de metoder och den praxis som används vid rekrytering.* Kunskaperna om de metoder som används för att locka till våldsbejakande extremism (till exempel lockelse (grooming) till extremism och terrorism) förbättras hos dem som arbetar med unga och hos andra yrkesutbildade personer som möter personer som löper risk att radikaliseras. Deras beredskap att ingripa i situationen och stödja den som är föremål för lockelse förbättras. Ansvariga aktörer: **Yrkesutbildade personer som möter unga och vuxna**.
5. Utveckla metoder att följa och analysera rekryteringssätten i samarbete med myndigheter och forskare. Ansvariga aktörer: **IM**, Skypo, forskare.

7.2.4 Bekämpa terroristisk propaganda och straffbart hatprat

Kanalerna för att sprida terroristisk propaganda är effektivare än förr, antalet har ökat och kvaliteten har förbättrats. I synnerhet terroristorganisationen ISIL har blivit känd för sin mångsidiga mediestrategi som utnyttjar moderna digitala medier och genom vilken gruppen har anpassat sitt budskap till olika mottagarens behov och gjort sitt "varumärke" maximalt känt. I synnerhet produktionen och användningen av chockerande våldsamma videor har länge varit en del av ISILs kommunikation³². Detta har lett till motåtgärder. Plattformarna för sociala medier har börjat avlägsna terroristisk propaganda och hatprat effektivare än förr, myndigheterna har effektiviserat sin verksamhet och även EU har lagt fram ett initiativ i syfte att effektivisera avlägsnandet av terroristisk propaganda, vilket för närvarande³³ behandlas i Europaparlamentet.

32 Jihadistisk webbkommunikation och Finland. Malkki & Pohjonen. Inrikesministeriets publikation 2019:15 (på finska och engelska).

33 Juli 2019.

Sociala medier framträder alltid som en kanal för spridning av terroristisk propaganda och hatprat. Emellertid kan också journalistiskt redigerade medier och traditionella webb-sidor sprida dessa budskap. Detta ger dem som utför terrorattacker och extremistiska grupper den uppmärksamhet som de eftersträvar, vilket alltid också ger en möjlighet att sprida propaganda. Journalistiskt redigerade medier har en mycket bredare målgrupp än bara dem som är intresserade av våldsbejakande extremistiska gruppers verksamhet. På så vis blir de en kanal för att sprida budskap till den breda allmänheten. Journalistiskt redigerade mediers ordval är av stor betydelse. Exempelvis ISILs propagandabyrå Amaq uppgavs vara en nyhetsbyrå på samma sätt som till exempel Reuters, vilket gav dess budskap trovärdighet och fördunklade den propagandistiska karaktären av de uppgifter som den spridde. Särskilt bland muslimbefolkningen finns ett stort missnöje med journalistiskt redigerade medier, som man ofta anser att genom både artiklar och bildval förstärker de negativa stereotypierna av muslimer.

Det finns ett samband mellan hatprat och våldsbejakande radikaliserings och spridningen av extremistiska gruppers verksamhet. Hatprat ökar otryggheten och minskar trygghetskänslan, ökar upplevelsorna av utanförskap och delar i människorna i vi och dom – vänner och fiender och stärker på så vis motsättningarna. Hatprat skapar en grogrund för och främjar faktorer som ligger bakom våldsbejakande radikaliserings. Det är utmanande att bekämpa hatprat. Det sprids över internet och sociala medietjänster, som produceras av företag i olika länder. Olika länders lagstiftning förhåller sig på varierande sätt till hatprat, och det finns ingen gemensam internationell definition av hatprat. I den allmänna debatten upplevs det ofta som svårt att dra en gräns mellan prat som omfattas av yttrandefriheten och prat som uppfyller brottsrekvisiteten. En orsak till detta är att extremistiska aktörer och grupper aktivt motarbetar bekämpningen av hatprat, eftersom hatprat är ett viktigt sätt för dem att öka motsättningarna mellan olika grupper och öka misstron mot myndigheter och institutioner. Kampen mot hatprat påverkar i hög grad av hur viktigt politiker och beslutsfattare anser att det är att bekämpa hatprat och hur mycket resurser myndigheterna förfogar över för bekämpningen.

I terroristisk propaganda och hatprat upprepas ofta narrativer³⁴, som används för att motivera hot, den egna verksamheten och våld i samband med den. Dessa narrativer sprids globalt. Den våldsbejakande utomparlamentariska extremhögerns och den religiöst motiverade extremismens narrativer har mycket gemensamt, och de utnyttjar människors känslor, rädsla och osäkerhet på samma sätt. För att dessa narrativer ska vara trovärdiga är det viktigt att de sår en misstanke i mottagarens sinne. De kan inte helt tillbakavisas, eftersom man kanske kan hitta något enstaka fall, som stärker att historien är åtminstone delvis

34 Med narrativ avses en berättelse eller historia, som kan vara skriftlig eller muntlig. I detta åtgärdsprogram används begreppet trots att det inte är svenska. Begreppets svenskspråkiga motsatser kan vara vilseledande. Termen narrativ används i stor omfattning i dessa sammanhang.

sann. Hatpratet avancerar stegvis. Först väcks en misstanke som underhålls och sprids och som åtföljs av fullödigt hatprat, där det centrala är att smäda och visa förakt för objektet eller målgruppen och tillintetgöra objektet³⁵.

Ett exempel på den våldsbejakande utomparlamentariska extremhögerns narrativer³⁶ är "Den nationella identiteten är hotad", till vilken också hänförs konspirationsteorin om befolkningsbyte. Enligt den är den nationella identiteten och den vita rasen hotad på grund av invandringen. Enligt denna narrativ finns det mer människor som företräder annan etnisk bakgrund än förr i bostadsområden och till exempel skolor, och detta leder så småningom till att den vita rasen blir i minoritet. Det faktiska antalet invandrare har ingen betydelse för denna narrativ, för till exempel den som utförde terrorattacken i Nya Zeeland³⁷ använde den som en motivering till sitt handlade trots att muslimbefolkningen är mycket liten i Nya Zeeland. I narrativen "Vi lever inte som vi borde leva" är tanken att stärka mäns och kvinnors "naturliga" roller och uppgifter. Mannen ska vara familjens starka överhuvud, och kvinnan ska förverkliga sin naturliga roll som barnaföderska och mor. Enligt narrativen är de skyldiga till situationen, som också är orsaken till den vita rasens låga nationalitet, den kulturella mångfalden, feminismen och företrädarna för sexuella minoriteter. Extremhögerns tredje viktiga narrativ baserar sig på tanken att invandrare gynnas på majoritetsbefolkningens bekostnad. Enligt den får invandrarna bättre samhällsförmåner och de prioriteras framom "den egna befolkningen". Stats- och kommunförvaltningen anses vara skyldig till detta.

Inom religiöst motiverad våldsbejakande extremism är narrativen "Islam är under attack" central när rekryteringen riktas till västlänternas muslimbefolkning. I verksamheten utanför västlänternas appellerar man till lokala missförhållanden som orsakar bitterhet och orättvisa. Kriget i Irak och Afghanistan ses som exempel på hur väst försöker erövra och lägga under sig muslimernas länder (de kristna västlänternas under USA:s ledning, dvs. den så kallade "korstågsnarrativen"). Till narrativen hänförs också temat som gäller dubbla standarder, enligt vilket väst talar till exempel om mänskliga rättigheter men bryter samtidigt själv mot de mänskliga rättigheterna bland annat genom att tillåta tortyr och låta tusentals oskyldiga civila muslimer dö på olika håll i världen. En annan viktig narrativ är "Muslimer kan aldrig lyckas och leva som accepterade medborgare i västländer". Den används för att motivera individens motgångar, till exempel svårigheter att få jobb. Nära förknippad med denna berättelse är den ofta intensiva debatten kring muslimska kvinnors klädsel och slöjförbud. Det är svårt att utmana narrativen, för enligt flera undersökningar har islamofobi och diskrimineringen av muslimbefolkningen och det

35 Professor Jaana Hallamaa 12.2.2019.

36 Både extremhögerns och den religiöst motiverade extremismens historier baserar sig på diskussioner och material från RAN-nätverket.

37 Terroristattacken mot två moskéer i Christchurch 15.3.2019.

direkta hotet om våld ökat i Europa. ISIL utnyttjade denna berättelse effektivt i sin propaganda och extremhögerns propaganda och hatprat stödjer narrativens centrala innehåll. Den tredje narrativen hänför sig till ISILs kalifat och dess sammanfall. Narrativens budskap är "Kriget är inte över". Den används för att uppmuntra anhängare att delta i kampen i till exempel Afghanistan, Pakistan och Filippinerna eller att angripa otrogna i väst. Narrativens centrala innehåll är att gud prövar de sant troende och kalifatet sammanfall var bara ett tillfälligt bakslag.

I våldsbejakande utomparlamentariska vänsterextrema ideologier och narrativer betonas motståndet mot hierarkier och ledare. De s.k. antifascisterna försöker med hjälp av narrativer begränsa spridningen av fascistiska och högerextrema ideologier och de motsätter sig alla aktörer som sympatiserar med extremhögern. Den våldsbejakande extremvännen anser att det globala kapitalistiska systemet är orsaken till polariseringen i samhället, ojämlikheten och miljöproblemen. Motståndet mot kapitalismen blir således en del av även den radikala miljörelsen.

Motiven för enskilda aktörers verksamhet kan hänföra sig till olika slags narrativer och konspirationsteorier. Ofta motiverar de sin verksamhet med till exempel manifest eller andra sammanställningar av sina tankar och motiv bakom gärningen. Dessa delas på olika forum. Exempelvis gärningsmannen bakom moskéattacken i Nya Zeeland publicerade ett manifest på 74 sidor, som delades via bland annat Twitter och 8chan. Manifestets rubrik hänvisade till konspirationsteorin om befolkningsbyte och det innehöll hatprat och symboler med anknytning till nynazism.

Mål

Den stora allmänhetens och yrkesutbildade personers kunskaper om och förståelse av kommunikation och hatprat med anknytning till våldsbejakande extremism förbättras. Kunskapen om de begrepp och narrativer som används utökas på bred basis. Förmågan hos dem som arbetar med unga att diskutera propaganda och hatprat stärks.

Man identifierar hatprat och ingriper i det och offren för hatprat stöds. Jämlikheten stärks genom att man ingriper i all terroristisk propaganda och allt hatprat på samma sätt oberoende av vem eller vilken grupp som producerar det. Forskningen kring temat utökas och producerar mer information om vilket slags material som finns på nätet, hur folk reagerar på det, hur det konsumeras och hur det förstås samt hur det behandlas i journalistiskt redigerade medier.

Åtgärder

1. *Stärka vuxnas medieläskunnighet.* Barns och ungas medieläskunnighet har stärkts de senaste åren, men det har gjorts rätt litet för att förbättra vuxnas medieläskunnighet. Ändå är till exempel enligt polisens uppgifter den som sprider hatprat vanligtvis en man i 30-årsåldern eller äldre, ibland också en kvinna. Vuxnas kunskaper om yttrandefriheten och dess gränser förbättras. Vuxna är viktiga även med tanke på barns medieläskunnighet, eftersom föräldrarnas sätt att förhålla sig till exempelvis hatprat och rasism ofta överförs till nästa generation. Ansvariga aktörer: UKM, UBS, **Kavi**.
2. *Förbättra kunskaperna om och förmågan att identifiera* begrepp och narrativer som används av extremistiska grupper. Utbildningsmateriel och stödmaterial som anknyter till det förbereds för olika yrkesgrupper och den stora allmänheten. Ansvariga aktörer: **IM**, SHM, UKM, JM, THL.
3. *Utöka den forskningsbaserade kunskapen* om narrativer samt om vilket slags material som finns på nätet, hur folk reagerar på det, hur det konsumeras och hur det förstås samt hur det behandlas i journalistiskt producerade medier. Ansvariga aktörer: **IM**, **forskare**.
4. *Utöka kunskaperna om vilket slags material unga möter på nätet.* Viktiga frågor är hurudant detta material är och hur unga har reagerat på det. Insamlingen av information täcker såväl höger- och vänsterextremistiskt som religiöst motiverat extremistiskt material. Det utreds om denna informationsinsamling kan knytas permanent till någon befintlig intervjuundersökning eller motsvarande. Ansvariga aktörer: **UKM**, JM, UBS, THL.
5. *Utöka myndigheters och företags samarbete* i syfte att förbättra myndigheters, föräldrars och företags kunskaper om hur terroristorganisationer och extremistiska aktörer utnyttjar dataspel och mobilappar för kommunikation och nätverkande. Krigsspel gör det också möjligt att virtuellt öva väpnat agerande. Spelplattformar kan användas för värvning och operativ kommunikation. Också olika dejtingappar används i detta syfte. Motåtgärder mot den beskrivna verksamheten utvecklas i samarbete. Ansvariga aktörer: **IM**, Polisstyrelsen, Skyddspolisens, företag.
6. *Stärka myndigheters förmåga och möjlighet att effektivt bekämpa och avlägsna terroristisk propaganda och straffbart hatprat på nätet* genom att effektivt utnyttja de möjligheter som den gällande lagstiftningen erbjuder, stärka verksamheten hos den riksomfattande VIPU-gruppen, som arbetar i anslutning till Polisinsrättningen i Helsingfors, och Centralkriminalpolisens verksamhet samt

polisverksamheten på sociala medier. För att avlägsna våldsbejakande material som sprids över nätet utnyttjas de möjligheter som SL 17:17 § (spridning av våldsskildring³⁸) erbjuder. Ansvariga aktörer: **IM**, Polisstyrelsen, CKP, polisinrättningarna.

7. *Beakta främjandet av dialogen mellan kulturer och förebyggandet av hatprat* i de understöd som Centret för konstfrämjande beviljar och som anvisas verksamheten för kulturell mångfald och mot rasism. Tyngdpunkten när understöd beviljas läggs på sådana aktörer som i sin verksamhet särskilt främjar dialog och växelverkan mellan olika kulturer samt förebyggande av hatprat. Ansvariga aktörer: **UKM**, Centret för konstfrämjande.
8. *Delta i internationellt samarbete* för att avlägsna terroristisk propaganda och straffbart hatprat på nätet. De åtgärder som krävs vidtas i anslutning till kommissionens initiativ att avlägsna terroristisk propaganda från nätet, förutsatt att initiativet godkänns. Nödvändiga resurser tryggas. Ansvariga aktörer: **IM**, **JM**, Polisstyrelsen, CKP.
9. *Verkställa de skrivningar i statsminister Marins regeringsprogram* som säger att sådana förvaltningsövergripande åtgärder vidtas med vilka man i högre grad än i dag systematiskt ingriper i sådana trakasserier, hot eller att någon görs till måltavla, som hotar yttrandefriheten, myndighetsverksamheten, forskningen och informationsförmedlingen. Åtgärder mot hatprat beaktas när regeringens handlingsprogram mot rasism och diskriminering bereds. Ansvariga aktörer: **JM**, **IM**, **UKM** i samarbete med andra myndigheter samt organisationer.
10. *Vidta effektiviserade åtgärder mot hatprat och nätmobbning*. I inrikesministeriets publikation 2019:23 presenteras flera effektiviserade åtgärder mot hatprat och nätmobbning, som har utarbetats av en bred expertgrupp våren 2019. De ansvariga ministerierna beslutar i samarbete hur åtgärderna ska börja genomföras. Ansvariga aktörer: **IM**, **JM**, **UKM**.

38 SL 17 §: Den som saluför, till uthyrning bjuder ut, sprider eller på annat sätt tillhandahåller eller håller tillgängligt eller i detta syfte tillverkar eller i landet för in filmer eller andra bildprogram som visar rått våld, eller upptagningar eller datafiler innehållande filmer eller andra bildprogram som visar rått våld, ska för spridning av våldsskildring dömas till böter eller fängelse i högst två år.

7.2.5 Främja religiösa samfunds säkerhet och deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism

Våldsbejakande extremism påverkar religiösa samfund på många sätt. De är måltavla för hot från våldsbejakande extremistiska grupper. Religiösa samfund och deras medlemmar utsätts för våld, hot om våld samt hatprat. Enligt undersökningar utsätts till exempel muslimska kvinnor som känns igen på grund av klädseln oftare än män för våld och hot om våld på offentliga platser och våldet mot dem har ökat.

Religiösa samfunds lokaler och de människor som samlas i dem utsätts för säkerhets-hot, och det krävs mer resurser och kunskaper än tidigare att förbereda sig på det. Detta hot har ökat och blivit allvarigare på senare tid, som exempel kan nämnas attacker mot moskéer och muslimska bönerum. Hoten mot judiska samfund har ökat ytterligare i och med antisemitismens frammarsch. Också i Finland har hotet mot religiösa samfund ökat, och på senare tid har mera skadegörelse än tidigare riktats mot deras lokaler.

Religiösa samfund lider på många sätt av våldsbejakande extremistiska gruppers verksamhet, och det är viktigt att de har möjlighet att arbeta aktivt för att förbättra det egna samfundets och i vidare bemärkelse samhällets säkerhet. Våldsbejakande radikaliserings sker lokalt och religiösa samfund är en del av lokalsamfunden där de når ett stort antal människor. Religiösa samfund kan delta i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism på många sätt. De har kunskaper och aktiviteter som är viktiga med tanke på förebyggande, såsom språkkunskaper och kulturell kännedom, familjetjänster, möjligheter att ge psykosocialt stöd samt religionsläskunnighet. Religiösa samfund kan främja lösningar på lokala konflikter, som om de tillspetsas kan öka motsättningarna mellan befolkningsgrupper och den våldsbejakande radikaliserings.

I Europa och även Finland har inte vara antisemitismen utan också islamofobin ökat. Med islamofobi avses hat, fördomar eller diskriminering som riktas mot muslimer. Islamofobi används ofta som en förmedlare för att sprida antisemitism.

Religiösa samfund möter människor i olika livsfaser och situationer och kan ge läromässig handledning och andligt stöd, och på så vis stärker de människors resiliens mot våldsbejakande extremism och uppvigling till våld. Religiösa samfund kan i samarbete med myndigheter och organisationer hänvisa människor som löper risk att radikaliserats till sådana tjänster som stödjer frigörandet från extremistiska ideologier och våld.

Mål

Säkerheten och krisberedskapen utökas i religiösa samfunds lokaler liksom religiösa samfundsmedlemmars säkerhet och trygghetskänsla genom att effektivisera undersökningen av hatbrott inklusive hatprat som uppfyller brottsrekvisiten.

Religiösa samfunds förmåga och möjligheter att delta i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism stärks genom att utöka samarbetet och kompetensen i fråga om förebyggandet av våldsbejakande extremism samt bekämpandet av polarisering och effekterna av hatprat. Förtroendet och samarbetet mellan myndigheter, religiösa samfund, i synnerhet kvinnorna i samfunden, och organisationer utökas. Målet är att säkerställa att information om förebyggande av våldsbejakande extremism, befintliga tjänster och möjligheter att få stöd når individer och familjer i utsatt ställning eller i behov av stöd.

Religionsläskunnigheten och kännedomen om samfundens roll som lokal samarbetspartner och brobyggare förbättras hos de myndigheter som arbetar tillsammans med religiösa samfund.

Åtgärder

1. *Utreda hoten mot religiösa samfunds lokaler och genomföra utbildning* som förbättrar deras beredskap för säkerhetshot och kriser. En handbok om lokalsäkerhet utarbetas för religiösa samfunds bruk. Internationella exempel utnyttjas i utbildningen. Ansvariga aktörer: **IM**, Polisstyrelsen, polisinrättningarna.
2. *Utreda hur förfarandena i anslutning till finansieringen av religiösa samfunds (exkl. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland³⁹) säkerhetsåtgärder* borde revideras med beaktande av den höjda hotnivån. Ansvariga aktörer: **IM, UKM**
3. *Förbättra religiösa samfunds kunskaper* i fråga om vad som händer efter att en polisanmälan om ett hatbrott gjorts och hur behandlingen av ärendet framskrider från polisen via åklagaren till domstolen⁴⁰. Ansvariga aktörer: **Polisstyrelsen**, polisinrättningarna.
4. *Ordna fortbildning för imamer och religiösa samfunds ansvarspersoner*. Målet är att stärka imamernas och samfundsledarnas kunskaper om det finländska samhället och andra samhällsfrågor så att de kan stödja samfundets medlemmar med korrekt och uppdaterad information. Utbildningen innehåller bland annat information om de grundläggande rättigheterna, såsom jämlikhet och jämställdhet samt medborgarnas ansvar. Ansvariga aktörer: **UBS**, islamska samfund.
5. *Utöka växelverkan och diskussionen mellan religiösa samfund*. Det skapas nationella och lokala förfaranden i enlighet med vilka

39 Kyrkan har beskattningsrätt, genom vilken den samlar in finansiering för verksamheten inkl. säkerhetsåtgärder.

40 Ett exempel på hur information kan spridas: Poliisitube, videon Rikosprosessi ja rikostutkinnan eri vaiheet: https://www.youtube.com/watch?v=_yt_44PdxXY.

religiösa samfund samlas regelbundet för att behandla aktuella frågor inklusive säkerhetsfrågor. De olika samfunden fungerar i tur och ordning som sammankallare och till mötena kan vid behov inbjudas experter, såsom företrädare för myndigheter. I mån av möjlighet utnyttjas befintliga samarbetsstrukturer i verksamheten. Ansvariga aktörer: **religiösa samfund** lokalt och på riksomfattande nivå.

6. *Utöka växelverkan och dialogen mellan myndigheter och religiösa samfund* genom att det regelbundet ordnas rundabordsdiskussioner om aktuella och viktiga teman. Ansvariga aktörer: **nationella och lokala aktörer** och religiösa samfund.
7. *Utöka religiösa samfunds deltagande i lokalt samarbete* genom att rekommendationerna i inrikesministeriets rapport "Observationer om kontaktytan till hänvisning till service och rekommendationer om hur verksamheten kan utvecklas" 2019:17 genomförs. Ansvariga aktörer: IM, **myndigheter som deltar i lokalt samarbete** samt organisationer.
8. *Stärka religiösa samfunds kunskaper genom att ordna utbildning* om förebyggande av våldsbejakande extremism, polarisering och bekämpande av effekterna av hatprat. Ett utbildningspaket som utnyttjar fredsarbetets principer och verktyg tas fram för religiösa samfund. Det innehåller också utbildning om hur man agerar som fredsmäklare i lokala konflikter. Utbildningspaketet planeras i nära samarbete med religiösa samfund genom att erbjuda en låg tröskel till och ett tryggt rum för diskussion, peer-to-peer-lärande och samarbete. Ansvariga aktörer: **Kyrkans Utlandshjälp och Fredsförmedlingsnätverket för religiösa och traditionella ledare**.
9. *Öka förtroendet och stärka samarbetet* genom att fortsätta förankra de verksamhetsmodeller som utvecklats inom Reach Out-verksamheten⁴¹ i hela landet. Ansvariga aktörer: **Kyrkans Utlandshjälp och Fredsförmedlingsnätverket för religiösa och traditionella ledare** i samarbete med de nationella och lokala samarbetsnätverken.
10. *Ordna utbildning i religionsläskunnighet för myndigheter som arbetar med religiösa samfund* och stärka deras kunskaper och kännedom om samfundens roll som lokal samarbetspartner och brobyggare. Ansvariga aktörer: **Kyrkans Utlandshjälp och Fredsförmedlingsnätverket för religiösa och traditionella ledare**.

41 Åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism 2016, åtgärd 3.

11. *Utöka den forskningsbaserade kunskapen* i fråga om muslimska samfunds bekymmer och behov i anslutning till våldsbejakande radikaliserings och säkerhet. Ansvariga aktörer: **IM**, forskare.

7.2.6 Beakta könsaspekten beaktas vid förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism

Såväl kvinnor som män har alltid varit med i våldsbejakande extremistiska grupper. På senare tid har man i högre grad börjat undersöka vilka roller kvinnor har i dessa gruppers verksamhet och hur våldsbejakande radikaliserings och extremism påverkar kvinnor och flickor.

Kvinnor och flickor är offer för och aktiva aktörer i våldsbejakande extremistiska grupper. I områden där våldsbejakande extremistiska grupper verkar utsätts de för våld inklusive sexuellt våld. Kvinnornas ansvar för barnaföstran är globalt sett fortfarande större än männens, och det är kvinnornas svåra uppgift att fostra och skydda barn i området där våldsbejakande extremistiska grupper verkar och aktivt rekryterar unga till våldsbejakande verksamhet. Genom fostringsuppgiften kan kvinnorna påverka den kommande generationen och hur våldsbejakande extremistiskt tänkande överförs från en generation till en annan. Familjen kan fungera som en faktor som skyddar mot värvning, eftersom kvinnor med familj inte lika lätt kan ägna sig på heltid åt våldsbejakande organisationers verksamhet och åt att främja deras mål som männen.

Kvinnor har genom historien varit aktiva aktörer i våldsbejakande extrema grupper. Kvinnornas roll i terroristorganisationer och andra våldsbejakande grupper är beroende av organisationens ideologi, kultur och den omgivning där de verkar. Det har varit vanligare att kvinnor deltagit i väpnad stridsverksamhet inom vänsterextrema organisationer än i radikala sunniislamitiska eller högerextrema organisationer som betonar kvinnornas traditionella roll. Kvinnor har andra motiv och orsaker att ansluta sig till extremistiska grupper än män. Kvinnor radikaliseras ofta under inflytande av sina närstående och kollektivt till exempel genom vänner.

Utrikesministeriet ansvarar nationellt för utarbetandet och genomförandet av FN:s handlingsplan Kvinnor, fred och säkerhet (resolution 1325) i samarbete med andra aktörer. Handlingsplanen innehåller mål och åtgärder som stärker kvinnors deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings.

Mål

Bättre kunskaper och medvetenhet om hur våldsbejakande radikaliserings och extremism påverkar flickor och kvinnor i Finland och vad man kan göra för att stödja kvinnor och

flickor i situationer där de blir föremål för våldsbejakande extremistiska gruppers verksamhet eller hamnar under deras inflytande. Bättre kunskaper om faktorer som stödjer förebyggande och om de motiv som leder till att flickor och kvinnor radikaliseras och ansluter sig till våldsbejakande extremistiska grupper. Kvinnors och flickors deltagande i förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings stärks.

Åtgärder

1. *Genomföra en undersökning om flickor och kvinnor i våldsbejakande extrema rörelser i Finland.* Genom undersökningen får man information om vilka roller och uppgifter flickor och kvinnor har i dessa rörelser, varför de går med i denna verksamhet och stödjer dessa rörelser, hur rekryteringen går till samt vilken skillnad det finns mellan olika extremistiska grupper när det gäller flickor och kvinnor. Ansvariga aktörer: **IM**, forskare.
2. *Stärka unga kvinnors deltagande i planeringen och genomförandet av åtgärder för att förebygga våldsbejakande radikaliserings.* Det ses till att deltagarna företräder en mängd olika bakgrunder. Ansvariga aktörer: **Den nationella samarbetsgruppen**, lokala samarbets- och multiprofessionella grupper.

7.2.7 Förebygga radikaliserings i fängelser och minska hoten i anslutning till frigivna fångar

Att bekämpa våldsbejakande radikaliserings i fängelser är ett centralt mål i alla länder inom Europeiska unionen. Många som utfört terroristiska attacker i Europa har radikaliserats medan de suttit i fängelse. Enligt uppgifter som EU-kommissionen samlat in i medlemsländerna har nästan 500 fångar, som antingen dömts för terroristiska brott eller radikaliserats i fängelset, frigetts under 2018 eller frigets under 2019. I fortsättningen kommer antalet sådana personer att öka ytterligare, eftersom antalet fångar som radikaliserats i fängelset antas öka. Orsaker till utvecklingen är bland annat de som återvänder från stridszonerna i Syrien och Irak samt att terrorismen och radikaliserings hemmavid ökat.

Brottspåföljdsmyndigheten genomförde 2016-2018 ett projekt för att identifiera våldsbejakande extremism och radikaliserings. Under det gjordes iakttagelser i anslutning till fenomenet i fråga om sammanlagt över hundra personer, av vilka cirka 50 avtjänade sina domar i fängelse. Verksamheten permanentades och blev en del av Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet och den fick mer resurser 2018- 2019. I mars 2019 arbetar sammanlagt sju tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten på heltid med att identifiera och förebygga våldsbejakande radikaliserings.

Enheten för hälso- och sjukvård för fångar (VTH) har som huvudsaklig uppgift att producera högklassiga och rättidiga hälso- och sjukvårdstjänster för alla fångar, i alla fängelser. VTH träffar varje fånge som anländer till fängelset och utför en grundlig hälsoundersökning. VTH:s roll är att identifiera personer som väcker oro när VTH möter dem i samband med sin normala grundläggande uppgift och att hänvisa dem till ändamålsenliga tjänster under fängelsetiden. I den lag som gäller hälso- och sjukvård för fångar finns inskrivet möjlighet att trots sekretessbestämmelserna underrätta Brottsförklaringsmyndigheten om sådana situationer som kan äventyra en fånges eller personalens hälsa eller säkerhet.

Mål

Målet är att identifiera fångar som radikaliserats, personer som radikaliserar andra fångar, fångar som löper risk att radikaliseras och samhällspåföljds klienter. Radikaliseringens verksamhet förhindras. Till dem som löper risk att radikaliseras riktas åtgärder som förebygger radikaliseringsprocessen. Strävan är att rikta rehabiliterande åtgärder till alla som visar tecken på radikaliseringsprocessen. Till dem som frigges villkorligt från fängelset och ställs under övervakning kan åtgärder riktas som minskar det terroristhot som eventuellt hänför sig till dem. Centrala mål för hälso- och sjukvården för fångar är tidig identifiering och ändamålsenlig hänvisning vidare.

Åtgärder

1. *Säkerställa en gemensam lägesbild, informationsutbyte och samarbete.* Ledningen för Brottsförklaringsmyndigheten, Centralkriminalpolisen, Polisstyrelsen, Skyddspolisen och Enheten för hälso- och sjukvård för fångar träffas regelbundet en gång om året på inbjudan av Brottsförklaringsmyndigheten. Tema för mötet är situationen i fängelserna vad gäller våldsbejakande radikaliseringsprocessen och terroristhot, samarbete inom verksamheten med frigivna fångar och fattandet av nödvändiga beslut i anslutning till utvecklingsåtgärder. Regionalt träffas företrädare för Brottsförklaringsmyndigheten, Centralkriminalpolisen, lokalpolisen, Skyddspolisen och hälso- och sjukvården för fångar regelbundet för att behandla utvecklingsbehov och aktuella frågor i anslutning till verksamheten. Ansvariga aktörer: **Brottsförklaringsmyndigheten**, Polisstyrelsen, CKP, SKYPO, VTH.
2. *Utbildning och kompetens.* Förebyggandet av våldsbejakande radikaliseringsprocessen i fängelserna och verksamheten med frigivna fångar förutsätter att personalen erbjuds tillräcklig och regelbunden utbildning om saken. Ansvariga aktör: **Brottsförklaringsmyndigheten**.

3. *Identifiera radikaliserings.* Måls personer och målgrupper följs för att identifiera radikaliserings. Måls personerna kan vara fängelse-, livstids-, rannsaktions- och bötesfångar samt samhällspåföljds klienter. Ansvarig aktör: **Brotts på följds myndigheten.**
4. *Anmäla observationer.* Brotts på följds myndigheten s tjänstemän meddelar orosmoment som de upptäcker till de tjänstemän som ansvarar för behandling av informationen i fråga i anslutning till identifiering av radikaliserings. Observationerna kan gälla till exempel enskilda personers uppträdande, atmosfären på en boendeavdelning eller innehavd egendom. Ansvarig aktör: **Brotts på följds myndigheten.**
5. *Tidigt förebyggande.* För att förebygga radikaliserings bedrivs närarbete tillsammans med klienterna där man förhåller sig respektfullt och kultursensitivt till människor med olika kulturell och religiös bakgrund. Ansvarig aktör: **Brotts på följds myndigheten.**
6. *Dynamisk säkerhet och fortlöpande växelverkan med klienterna.* Dessa spelar en betydande roll för att identifiera och förebygga radikaliserings. Aktivt närarbete bedrivs med klienter och dömda i syfte att hjälpa myndigheternas att identifiera eventuella förändringar i en persons uppträdande och stödja dennas frigörande från extrema ideologier. Ansvarig aktör: **Brotts på följds myndigheten.**
7. *Verksamhet med radikaliserade och radikaliserare.* Om en person antas ha radikaliserats eller löpa risk för att radikaliseras, bedöms hens situation och riktas individuella åtgärder till hen för att bryta radikaliseringsutvecklingen. Bedömningen uppdateras vid behov. Ansvarig aktör: **Brotts på följds myndigheten.**
8. *Fredagsböner.* Enligt 11 kap. 3 § i fängelselagen (767/2005) ska gudstjänster, andaktsstunder och andra religiösa sammankomster i mån av möjlighet enligt fångarnas behov ordnas i ett fängelse. Fångarna ska ges möjlighet att träffa en själavårdare eller annan företrädare för det egna trossamfundet. I ett fängelse ska det finnas rum som lämpar sig för religionsutövning. Utövandet av kristendom i fångelserna är i huvudsak tryggt och i en del fångelser finns fångelsepräster som hör till Brotts på följds myndigheten s personal. Muslimska fångars möjligheter att utöva sin religion är inte alltid tillräckliga. Det är också en utmaning att säkerställa att de imamer som besöker fångelserna företräder huvudströmningarna inom islam och inte sprider en tolkning som uppviglar till våld. Förfaranden utvecklas för att förbättra muslimska fångars rätt att utöva sin religion och för att säkerställa att de imamer som besöker fångelserna företräder

huvudströmningarna inom islam. Ansvariga aktörer: **JM**, Brottspåföljdsmyndigheten, företrädare för muslimska samfund.

9. *Utarbeta en guide eller handbok för att främja jämlikheten vid verkställigheten av fängelsestraff särskilt med tanke på muslimska fångar.* Ansvariga aktörer: **företrädare för muslimska samfund samt myndigheter** i samarbete.
10. *Erbjuda alternativ.* Individuella som löper risk att radikaliserade erbjuds metoder för självutveckling, vilkas syfte är att de ska frigöra sig från faktorer som underhåller radikaliserade. Ansvarig aktör: **Brottspåföljdsmyndigheten**.
11. *Åtgärder inom hälso- och sjukvården för fångar.* Tecken på radikaliserade som upptäckts i samband med den normala verksamheten identifieras och personerna kan hänvisas vidare på ändamålsenligt sätt. Ansvariga aktörer: **VTH**, Brottspåföljdsmyndigheten.
12. *Verksamhet innan en fånge frigives.* Frigivningen av en fånge planeras i enlighet med den lagstadgade frigivningsplanen. Planen gäller bland annat boende, utbildning, arbetsplats och familjesituation. För kommunen är det viktigt att få information om radikaliserade fångar som frigives för att kunna planera stödåtgärder. I vissa fall frigives fångar också till förläggningar och förvarsheter. När det gäller radikaliserade fångar spelar stödåtgärder en central roll, för utan dem kan en person söka sig till samma kretsar som hen frekventerade före fängelsetiden. Personen kan ha radikaliserats genom dessa personer eller hen kan själv vara en radikaliserare. Ansvariga aktörer: **Brottspåföljdsmyndigheten**, de kommuner där frigivna fångar bosätter sig, förläggningar.
13. *Verksamhet med frigivna fångar.* Brottspåföljdsmyndigheten lämnar uppgifter som frigivna målpersoner till Centralkriminalpolisen, Skyddspolisen och polisinspektionen för den frigivna fångens hemkommun. Vid varje polisinspektion ordnas nödvändigt myndighets-samarbete (lokalpolisen, Skyddspolisen, kommunens socialväsande osv.), så att den frigivna målpersonens situation kan bedömas och följas på ett mångsidigt sätt. Ansvariga aktörer: **Brottspåföljdsmyndigheten**, CKP, SKYPO, polisinspektionerna, kommunerna.
14. *Utveckla lagstiftningen.* Migrationsverket fattar beslut om uppehållstillstånd och beviljande av medborgarskap. När besluten fattas är det viktigt att Migrationsverket förfogar över och kan använda all information som är viktig för beslutet. För närvarande är det möjligt att lämna ut uppgifter i säkerhetsregistret endast till polisen, huvudstaben, Tullen och gränsbevakningsväsendet. Sålunda är det inte möjligt för brottspåföljdsmyndigheterna att på eget initiativ lämna

ut uppgifter till Migrationsverket. Lagstiftningen borde ses över till denna del, så att det blir möjligt att lämna ut dessa uppgifter till Migrationsverket. Detta förutsätter också att Migrationsverkets anställda utbildas i behandling av sekretessbelagda uppgifter. Ansvariga aktörer: **IM**, Migri, JM.

15. *Säkerställa att kommunen har tillräckliga uppgifter för att ordna tjänster för personer som frigges från fängelset och som är förknippade med risk om våldsbejakande radikaliserings.* Enligt social- och hälsovårdsministeriet kan 35 § i socialvårdslagen tillämpas i situationer där en fullvuxen person återvänder till kommunen från stridszonerna i Syrien och Irak. Det utreds om de kommunala myndigheterna med stöd av 35 § i socialvårdslagen kan underrättas om personer som frigges från fängelset och som är förknippade med risk för våldsbejakande radikaliserings så att detta kan beaktas i servicebehoven. Ansvariga aktörer: **SHM**, Brottsförklaringsmyndigheten, Finlands Kommunförbund.

7.2.8 Utveckla utbildningen och kompetensen

Det har satts som mål att förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings ska basera sig på forskningsdata och kompetens. Det är utmanande att få aktuella uppgifter och upprätthålla kompetensen, eftersom verksamheten har kopplingar till arbete som utförs av flera olika myndigheter och även organisationer. Den grundläggande utbildningen och fortbildningen för olika yrkesutbildade personer innehåller inte många teman som ger direkt beredskap att förebygga våldsbejakande radikaliserings. Å andra sidan är det viktigt att beakta att bra utbildning och yrkesskicklighet i sig erbjuder en god grund även för detta arbete. Saken upplevs emellertid ofta som svår och som en sak som är svår att ta itu med om man inte är säker på att man vet och kan tillräckligt om saken.

Olika myndigheter har ordnat utbildning om förebyggande av våldsbejakande radikaliserings. Som exempel kan nämnas det utbildning som polisen ger och som bygger på god praxis som utvecklats inom EU. Inom undervisningsväsendet har man genomfört ett omfattande utbildningsprogram⁴², och inom social- och hälsovårdsväsendet planeras webbutbildning om temat. Dessutom har det ordnats olika seminarier och kurser nationellt och av lokala samarbetsnätverk. Finländska experter har deltagit i internationella kurser, och som de viktigaste kan nämnas de seminarier och kurser som EU Radicalisation

42 Mer information om utbildningsprogrammet fås från det expertnätverk med fokus på extrema ideologier och resiliens som samordnas av pedagogiska fakulteten vid Helsingfors universitet.

Awareness Network har ordnat sedan 2011. Verksamheten genomförs via olika undergrupper⁴³, för närvarande 10 till antalet. Arbetsgrupperna ordnar också gemensamma evenemang.

I utvärderingen av det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism 2016⁴⁴ fördes utbildningen fram som ett viktigt utvecklingsobjekt. I utvärderingen konstaterades att det inte har angetts några klara mål eller prioriteringar för utbildningen av aktörer. De resurser som finns tillgängliga för utbildning av aktörer motsvarar inte utbildningsbehovet ur varken utbildningsarrangörens eller deltagarens synvinkel. Dessutom finns det dåligt med utbildningsmaterial, i synnerhet för självstudier. Rekommendationen är att det ska finnas noggrannare mål och prioriteringar för utbildningen för aktörer, så att de knapphändiga resurserna kan styras rätt. Dessutom konstateras att de planerade webbaserade kurserna och självstudiepaketen kan bidra till att hjälpa upp situationen.

Mål

Det ordnas regelbundet utbildning om förebyggande av våldsbejakande radikaliserings för myndigheter och andra som deltar i arbetet. Det anges mål och prioriteringar för utbildningen, och utbildning ordnas både nationellt och för olika sektorer. Ett ytterligare mål är att man i samband med annan utbildning på ett ändamålsenligt sätt kan ta upp frågor i anslutning till förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings.

Åtgärder

1. *Stärka målen och prioriteringarna för utbildningen* i samband med den genomförandeplan som utarbetas årligen för det nationella åtgärdsprogrammet. Målen och prioriteringarna omfattar både den riksomfattande utbildningen och utbildningen för olika sektorer inklusive utbildning som ordnas lokalt. Ansvarig aktör: **Den nationella samarbetsgruppen** och dess medlemmar för den egna sektorns del.
2. *Utbetala en årsplan för den riksomfattande utbildningen* och försöka få finansiering med fokus på genomförandet av planen. Ansvarig aktör: **IM**.

43 Grupperna är följande: RAN Communication and Narratives, RAN Education, RAN Exit, RAN Health and Social Care, RAN local (local verksamhet), RAN Prisons and Probation, RAN Police, RAN Remembrance of Victims of Terrorism, RAN Youth, Families and Communities, RAN Young.

44 Utvärdering av inrikesministeriets nationella åtgärdsprogram för förebyggande av våldsam radikaliserings och extremism. Inrikesministeriets publikationer 2019:18 (på finska och engelska).

3. *Se till att olika sektorer årligen ordnar målinriktad och planmässig utbildning i anslutning till förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och finansierar utbildningen. Utbildningsmålen beaktas i utbildningen. Ansvariga aktörer: **Myndigheter som deltar i genomförandet** av det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism.*
4. *Delta i RAN-utbildning. Olika sektorer säkerställer i samarbete via RAN-kontaktpunkten (IM) att deras företrädare deltar i den utbildning som RAN ordnar. De omständigheter som framkommer under utbildningen och annat material sprids effektivt och planmässigt till andra aktörer inom den egna organisationen. Ansvariga aktörer: **IM**, olika aktörer och organisationer.*

7.3 Mål och åtgärder för de organisationer som deltar i genomförandet när det gäller att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism

I detta avsnitt beskrivs målen och åtgärderna för de organisationer som deltar i genomförandet när det gäller att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism och utveckla arbetet. Aktörerna har själva berett åtgärderna och målen.

7.3.1 Förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism inom social- och hälsovården

Mål

Social- och hälsovården förebygger våldsbejakande radikaliserings genom att främja klienternas välfärd och hälsa. Genom att stärka den psykologiska förmågan att uthärda, resiliensen, avvärjs risken för att influeras av våldsbejakande ideologier. Inom socialvården samt hälso- och sjukvårdens olika delområden träffar man radikaliserade personer som en del av klientarbetet. Det viktigaste utvecklingsmålet för sektorn är att identifiera en person som radikaliserats eller som löper risk att radikaliserats och väcker oro. Våldsbejakande radikaliserings och extremism är områden där det behövs specialkompetens och multiprofessionalitet för att såväl genomföra som utveckla vården och tjänsterna.

Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården hjälper personer som väcker oro individuellt och rättidigt med hjälp av metoder som utvecklats på den egna arbetsplatsen och i branschen tillsammans med andra yrkesutbildade personer eller genom att hänvisa klienterna till andra tjänster. En del av de yrkesutbildade personernas arbete består i

att stärka känslan av delaktighet hos personer som väcker oro, så att individens funktionsförmåga stärks i stället för känslan av marginalisering. Samtidigt ökar både personens och hans närståendes liksom hela samhällets säkerhet. Inom socialvården ligger fokus i det förebyggande arbetet på vuxensocialarbetet, tjänster för invandrare och i synnerhet grundläggande och särskilda tjänster för barnfamiljer (inklusive barnskydd, samt unga). Inom hälso- och sjukvården framhävs för de ungas del elevhälsan, i akuta fall akutvården samt psykosocialt stöd och psykisk hälsovård. Det är inte känt att någon viss psykisk störning eller psykologisk profil skulle stå i förbindelse med våldsbejakande radikalisering. Att komma i kontakt med våldsbejakande ideologier eller verksamhet kan förvärra psykiska problem. Enskilda aktörer uppvisar psykiska störningar något oftare än den övriga befolkningen. Det är möjligt att man inom vården kan minska risken för radikalisering, när vården ökar patienternas sociala färdigheter och nätverk, ger mening åt vardagen och minskar frustrationen.

Åtgärder

1. *Arbeta tillsammans med den radikaliserade personen eller den person som löper risk att radikaliserar.* När yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården möter en radikaliserad person eller en person som löper risk att radikaliserar utreder de först om det finns tecken på våldsamma gärningar eller uppvigling till sådana i det aktuella fallet. Om hot om våld eller uppvigling till våld har upptäckts utreder den yrkesutbildade personen först om det är möjligt att hjälpa personen i fråga eller hans närstående med metoder som används i det egna arbetet eller på den egna arbetsplatsen eller bör personen i fråga hänvisas vidare till andra myndigheters tjänster. Dessutom bör man utreda vilka aktörer som det är skäl att underrätta om en eventuell identifiering och hur. Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården har rätt att trots tystnadsplikten lämna polisen uppgifter som är nödvändiga för att bedöma hot mot liv eller hälsa och för att förhindra en hotande gärning. De multiprofessionella Ankargrupperna som verkar i samband med polisinsättningar har egna anvisningar. Ansvariga aktörer: **yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.**
2. *Stärka delaktigheten.* I det förebyggande arbetet är multiprofessionellt och sektorsövergripande arbete viktigt. Social- och hälsovårdsaktörer deltar i Ankarverksamheten. Navigatorn och arbetskraftsservicen stödjer integration i samhället. Behandling av psykiska störningar stödjer förebyggandet av våldsbejakande extremism. Det bör emellertid påpekas att extremism inte är en psykisk störning, och extremistiska våldsbejakande tankar hör inte ihop med psykiska

störningar. Ansvariga aktörer: **yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.**

3. *Förebygga barns och ungdomars våldsbejakande radikalisering.* Vid förebyggandet är barnets egen omvärld, såsom småbarnspedagogiken och skolan, viktiga aktörer. Inom hälso- och sjukvården stödjer rådgivningsbyråerna och familjecentren småbarnspedagogiken. I skolorna finns elevvården och skolhälsovården, på tredje stadiet studerandehälsovården och studerandevården. Om ett barn eller en ung person misstänks ha psykiska störningar, kan hen hänvisas till noggrannare utredningar inom de specialiserade sjukvården. Ungefär 20-25 procent av de unga har psykiska störningar. Det är till nytta att behandla en psykisk störning när man vill förbättra en persons förmåga att agera som en del av sitt sammanhang och samhället. Ansvariga aktörer: **yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.**
4. *I Finland är barns och ungas radikalisering ett nytt fenomen, och det finns inte heller internationella forskningsrön om användningen av olika metoder i vården av barn och unga. Vårdprincipen är densamma som för vuxna. Barnets, den ungas och familjens sociala stöd inverkar på uppväxtmiljön. Vid behov riktas socialvårdens eller barnskyddets öppenvårdsåtgärder till familjen. Barnet eller den unga kan också om situationen så kräver placeras i en lämplig uppväxtmiljö, så att hen i denna miljö och vid behov även med hjälp av annat stöd kan frigöra sig från de våldsbejakande tankarna och aktiviteterna.* Ansvariga aktörer: **yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.**
5. *Utnyttja regionala kompetens- och stödcenters tjänster.* Tjänster som förutsätter krävande specialkompetens har koncentrerats till fem regionala kompetens- och stödcenter, som kan ordna behövliga tjänster på lika villkor i hela området. Stöd och vård för barn och ungdomar som frigör sig från en våldsbejakande radikaliseringsprocess är mycket utmanande och kräver specialkompetens. Största delen av de yrkesutbildade personerna inom social- och hälsovården möter inte dessa barn och ungdomar i sitt arbete, men det är viktigt att veta hur man ska agera om man möter en sådan person. Ansvariga aktörer: **yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.**
6. *Utöka den forskningsbaserade kunskapen.* Vetenskaplig forskning spelar en viktig roll för att utveckla verksamheten, lagstiftningen på området samt informationsutbytet. THL stödjer genom forskning och utbildning identifieringen av personer som radikaliserats och

utvecklandet av lämpliga vård- och stödmetoder. Dessutom utvecklas det multiprofessionella samarbetet med bland annat polisen, undervisningsväsendet och invandrarmyndigheterna. Forsknings- och utredningsarbetet betjänar i princip det praktiska arbetet, studerar fenomenet och dess effekter samt mäter hur den valda strategin genomförs och realiserar. Ansvariga aktör: **THL**.

7. *Bereda och genomföra webbutbildning och annan kompletterande utbildning.* THL planerar och bereder ett webbaserat utbildningspaket, bestående av videor, informationsinslag, bakgrundsmaterial, teman för grupparbeten och frågor som testar inläringen, som stöd för yrkesutbildade personer som utför praktiskt social- och hälsovårdsarbete och deras samarbetspartner. Till utbildningspaketet hänför sig även anvisningar och stödmaterial för ordnandet av verkstäder och närundervisningsdagar. Den planerade utbildningen är avgiftsfri och kan utnyttjas fritt, användningen utvärderas och utbildningen uppdateras regelbundet. Ansvarig aktör: **THL**.
8. *Delta i internationellt samarbete.* Det europeiska samarbetet inom social- och hälsovårdssektorn äger rum genom bilaterala kontakter och dessutom via social- och hälsovårdssektorns eget RAN-nätverk (Radical Awareness Network). Social- och hälsovårdssektorn har också ett nordiskt RAN-nätverk. En del av det forsknings- och utvecklingsarbete som hänför sig till temat bedrivs tillsammans med internationella samarbetspartner. Ansvarig aktör: **yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.**

7.3.2 Förebygga våldsbejakande radikalering inom mottagningssystemet

Förläggningarnas klienter kan vara utsatta för risk för våldsbejakande radikalering. De kommer ofta från områden där det förekommer våld liksom våld och hat samt motsättningar mellan olika befolkningsgrupper. På grund av eventuella krig och utdragna oroligheter har en del klienter kanske inga erfarenheter av fredlig samvaro. Flytten till ett nytt land undanröjer inte alltid dessa erfarenheter. Budska från släkt och vänner som blivit kvar i det tidigare hemlandet och nyheter därifrån kan underhålla dessa erfarenheter. Ovannämnda faktorer, eventuella besvikelser som man upplevt i Finland samt en osäker framtid kan leda till att enskilda klienter på förläggningarna är mottagliga för våldsbejakande extrema grupperns propaganda och rekrytering.

Mål

Det grundläggande arbete som utförs inom mottagningssystemet är högklassigt, det baserar sig på de gemensamma handlingsmodeller som Migrationsverket och alla

förläggningar delat ut samt på regelbunden handledning och utbildning för förläggningarnas anställda.

Förläggningarnas arbete håller jämn kvalitet och målet är att behandla klienterna jämlikt. Klienter med särskilda behov får hjälp och stöd i enlighet med de befintliga möjligheterna.

Genom förläggningens personalens observationer i anslutning till fenomenet, socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster, handledande arbete samt ett tillvägagångssätt som beaktar säkerhetsfaktorer förebyggs våldsbejakande radikaliserings i ett tidigt skede. Intensivt lokalt samarbete med olika myndigheter och andra aktörer främjar ingripande i våldsbejakande radikaliserings i ett så tidigt skede som möjligt, stödjer det arbete som utförs på förläggningarna samt gör det möjligt att hänvisa personer även till tjänster som tillhandahålls av aktörer utanför anläggningarna.

Åtgärder

1. *Utbilda anläggningarnas personal* i att identifiera våldsbejakande radikaliserings. Förläggningarnas personal utbildas regelbundet i anslutning till fenomenet så att de kan agera när oro väcks. I utbildningen utnyttjas olika experters kompetens och kunskaper. Ansvariga aktörer: **Migri**, förläggningarna.
2. *Utbilda asylsökande som kommit till landet*. Varje klient hos en förläggning som fyllt 16 år genomgår en grundkurs om det finländska samhället. Kursen ger de grundläggande kunskaper om rättigheterna och skyldigheterna på förläggningen som behövs för att bo där. Kursen ger klienten initialkunskap om och även bredare introduktion i det finländska samhället och dess sedvanekultur samt hur man ska agera utanför förläggningen. Kursen bidrar till att främja de sökandes medvetenhet om hur man agerar i det finländska samhället och om deltagande i samhället. Ansvariga aktörer: **Migri**, förläggningarna.
3. *Stärka arbetet i förläggningarna*. I förläggningarna betonas vikten av personalens stödarbete i ett så tidigt skede som möjligt. Klienternas behov är inte nödvändigtvis begränsade till endast vissa saker som ankommer på en viss yrkesgrupp. I fokus för verksamheten ligger de anställdas multiprofessionella samarbete, aktiva observationer och ett föregripande grepp om arbetet. Särskilda stödåtgärder riktas i ett så tidigt skede som möjligt till personer som väcker oro. Personerna hänvisas till befintliga tjänster som tillhandahålls av organisationer utanför förläggningarna samt av privata och offentliga aktörer. Ansvariga aktörer: **Migri**, förläggningarna.

4. *Utöka samarbetet med lokala myndigheter och andra aktörer.* Förläggningarna uppmuntras och hjälps att samarbeta lokalt och att tillsammans med lokala myndigheter och andra aktörer skapa samarbetsmodeller som stödjer och hjälper förläggningarnas klienter. Ansvariga aktörer: **Migri**, förläggningarna.
5. *Anmäla observationer.* Förläggningarnas personal underrättar myndigheterna lokalt om observationer av verksamhet som väcker oro enligt överenskomna förfaranden och med iakttagande av gällande sekretessbestämmelser. I enlighet med detta görs anmälan i brådskande fall direkt till 112 och i andra fall till lokalpolisen. Observationerna kan gälla till exempel våld, rekrytering, våld som baserar sig på extremism, idealisering av terrorism eller andra säkerhetshot. Ansvariga aktörer: **Migri, förläggningarna, lokalpolisen.**

7.3.3 Polisens åtgärder för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och extremism

Polisen är en central aktör för att förebygga och bekämpa våldsbejakande radikaliserings och extremism. Det är polisens lagstadgade uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och bekämpa brott. Att upprätthålla allmän ordning och säkerhet innebär att upprätthålla en säker och trivsamt livsmiljö och omvärld samt att bekämpa och förebygga rättskränkningar och trakasserier. Dessa uppgifter hör nära samman med förebyggandet av våldsbejakande radikaliserings och extremism. Polisens förmåga och kompetens att förebygga våldsbejakande radikaliserings har ökat de senaste åren. Centralkriminalpolisens enhet för förebyggande verksamhet (Uhat-, TUPA- och internetunderrättelse-funktionerna) tillsammans med polisinsättningarna förebyggande verksamhet utgör en klar helhet för hantering av alla personer som ger anledning till oro.

Den nationella strategin för polisens förebyggande arbete fastställdes i december 2018. Den innehåller den strategiska riktlinjen för polisen förebyggande av våldsbejakande radikaliserings, extremism, extrema rörelsers verksamhet och hatbrott. Strategins mål och strategiska riktlinjer främjar också i vidare bemärkelse åtgärder som minskar de grundorsaker och faktorer som ligger bakom våldsbejakande radikaliserings och extremism, av vilka kan nämnas ökade motsättningar mellan olika befolkningsgrupper, polarisering och uppkomsten av grupper utanför samhället.

Mål

Som en del av sitt arbete identifierar polisen personer som är förknippade med risk för våldsbejakande radikaliserings eller som redan är radikaliserade och agerar med dem på

det sätt som hotbedömningen förutsätter. Polisen behandlar tips och ger, när lagstiftningen möjliggör det, tipsaren respons i syfte att stärka förtroendet för att tipsen behandlas och leder till nödvändiga åtgärder. Polisens brottsunderrättelse har stor betydelse för att avslöja våldsbejakande radikaliserings. Polisens informationssystem används på ett effektivt och heltäckande sätt, med beaktande av lagstiftningen, för att lagra och analysera information och skapa en riksomfattande lägesbild. Synlig polisverksamhet på internet och annan underrättelseverksamhet där ökar möjligheterna att avslöja våldsbejakande radikaliserings och ingripa i den i ett så tidigt skede som möjligt.

Polisen hänvisar effektivt personer som löper risk att radikaliserats till tjänster genom att iakttä tillvägagångssättet enligt IM:s publikation 2019:17 (bilaga 1). Polisen stödjer andra myndigheter och företrädare för organisationer i arbetet med att förebygga våldsbejakande radikaliserings genom att ge experthjälp och råd.

Polisen deltar i arbetet i lokala samarbetsgrupper för att förebygga våldsbejakande radikaliserings och producerar tillsammans med andra myndigheter information för lokal hotbedömning. Polisen riktar åtgärder som slagits fast i den nationella strategin för förebyggande verksamhet i synnerhet till områden där våldsbejakande extremistiska grupper och individer med kopplingar till dem påverkar människors och gruppers säkerhet och trygghetskänsla negativt. Multiprofessionella Ankargrupper som verkar i samband med polisinsättningarna förebygger våldsbejakande radikaliserings och genomför åtgärder i syfte att stödja personer som löper risk att radikaliserats eller som redan radikaliserats att frigöra sig från våldsbejakande verksamhet och vid behov hänvisa dem till andra tjänster.

Åtgärder

1. *Säkerställa att Polisstyrelsens anvisningar till polisenheterna om behandlingen av tips om våld är kända av alla som behöver dem i sitt arbete. Genom anvisningarna skapas riksomfattande och enhetliga tillvägagångssätt för behandling och förmedling av information samt fastställande av ansvarsfördelningen mellan aktörerna. Effektiv användning av anvisningarna klarlägger de processer som är viktiga för att förebygga våldsbejakande radikaliserings. Ansvariga aktörer: **Polisstyrelsen**, polisinsättningarna, CKP.*
2. *Utveckla polisens interna och externa informationsförmedling om våldsbejakande radikaliserings i syfte att hålla den uppdaterad samt att alla som behöver informationen i sina arbetsuppgifter får den. Det säkerställs att polisenheternas personal känner till tillvägagångssätten och kan agera i enlighet med dem. Ansvariga aktörer: **Polisinsättningarna**, Polisstyrelsen, CKP.*

3. *Förenhetliga och klarlägga polisrättningarnas praxis för att statistikföra extremistiska brott.* Målet är enhetlig praxis inklusive huruvida till exempel gärningar som inträffat under en demonstration statistikförs som ett brott eller var för sig. Polisstyrelsens anvisning om brottmål som ska anmälas till åklagaren, anmälningförfarandet och åklagarens åtgärder (POL-2018-50728) lämpar sig för extremistiska brott som har ett politiskt eller i 6 kap. 5 § 4 punkten i strafflagen avsett motiv. Anmälan säkerställer åklagarens möjlighet att beakta behoven under straffprocessen för att realisera brottsansvaret. Ansvariga aktörer: **Polisstyrelsen**, polisrättningarna.
4. *Beakta extremistiska motiv i förundersökningen* i syfte att sköta undersökningen av dessa brott snabbt. Ansvarig aktör: **Polisrättningarna**.
5. *Utveckla och förenhetliga processerna för att bedöma de hot som hänför sig till personer och fenomen.* Ansvariga aktörer: **Polisstyrelsen**, polisrättningarna, CKP.
6. *Polisen deltar i arbetet inom regionala och lokala samarbetsnätverk som främjar förebyggandet av våldsbejakande radikalisering* och bär vid behov ansvaret för att samordna och leda dem. Genom samarbete med olika aktörer kan man skapa en lägesbild och ingripa tidigt i fenomen som förebådar våldsbejakande radikalisering. Samarbetet är konkret och vid behov startas enskilda projekt tillsammans med nyckelaktörer för att säkerställa effektivt förebyggande. Ansvariga aktörer: **Polisrättningarna**.
7. *Utbilda polisen i att förebygga polarisering* och agera i polariserade situationer. Ansvarig aktör: **Polisstyrelsen**.
8. *Effektivisera undersökningen av hatbrott inklusive straffbart hatprat* och fortsätta att utbilda polisen i att identifiera och undersöka hatbrott. Offren för hatbrott hänvisas endast i ringa utsträckning till stödtjänster. Polisen främjar hänvisningen till tjänster i enlighet med 18 § i förundersökningslagen. Ansvariga aktörer: **Polisstyrelsen**, polisrättningarna.
9. *Polisen genomför Exit-verksamheten i hela landet* i syfte att hjälpa personer att frigöra sig från våldsbejakande extrema rörelser samt inflytandet från organiserad brottslighet. Ansvariga aktörer: **CKP**, polisrättningarna.

7.3.4 Förebygga våldsbejakande radikalisering inom undervisningsväsendet

Undervisningsväsendet är en viktig aktör som stödjer barns och ungas välfärd, utveckling och inlärning. Genom undervisningen och fostran når man på ett heltäckande sätt barn i

läropliktsåldern, och dessutom i stor utsträckning dem som deltar i småbarnspedagogiken, gymnasie- och yrkesutbildningen samt den grundläggande utbildningen för vuxna. Eftersom de fenomen som syns i samhället också avspeglar sig i läroanstalterna och småbarnspedagogiken, spelar undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken en viktig roll för att bekämpa samhällelig polarisering, rasism och hatprat. Många av de aspekter som framförs i detta avsnitt kan också tillämpas på högskoleutbildningen.

Mål

De innehåll, metoder och mål som hänför sig till omfattande förebyggande baserar sig på läroplanerna och utgör redan nu en väsentlig del av undervisningsväsendets och småbarnspedagogikens verksamhet. Enligt undersökningar finns det ändå ett stort behov av mera kunskap om våldsbejakande extremism samt av att utveckla konstruktiva tillvägagångssätt.

Våldsbejakande extremistiska fenomen blir en del av småbarnspedagogikens och läroanstalternas vardag på flera olika sätt, bland annat via medier, nyhetsrapportering och elevernas eller deras familjers erfarenheter och/eller kommentarer. Eleverna behöver kunskaper och färdigheter så att de kan hantera aktuella fenomen samt dryfta och förstå samhällsfenomen. Det är viktigt att behandla aktuella händelser som tas upp i medierna tillsammans med barn och ungdomar, så att deras förståelse av situationen baserar sig på fakta och inte kopplas samman med fiktiva händelser eller förklaringar.

Undervisningsväsendets roll i anslutning till våldsbejakande extremism är flerdimensionell, eftersom läroanstalterna spelar en viktig roll för att förebygga utvecklandet av våldsbejakande extremism på en allmän och övergripande nivå, men fostrarna måste också kunna behandla teman och händelser med anknytning till våldsbejakande extremism direkt med eleverna i takt med att sådana förekommer i vardagen. Å andra sidan kan läroanstalten också vara den som identifierar behov av stöd, hänvisar en person som väcker oro till rätt aktör samt fungerar som samarbetspartner i sektorsövergripande expertteam. Dessa centrala dimensioner har beskrivits i REDI-modellen nedan, som behandlingen och förebyggandet av samt mötet med våldsbejakande extremism inom undervisningsväsendet baserar sig på.

Dimensionerna 0 och 1 a-b beskriver den läroplansbaserade och målinriktade dagliga fostrings- och undervisningsverksamhet som ankommer på varje fostrare samt den beredskap som när den stärks medvetet stödjer förebyggandet av såväl fenomen med kopplingar till våldsbejakande extremism samt andra oönskade utvecklingsgångar. Dimensionerna 2, 3, och 4 hänför sig till särskilda orossituationer med kopplingar till våldsbejakande extremism där fostraren agerar som en del av ett sektorsövergripande samarbetsnätverk.

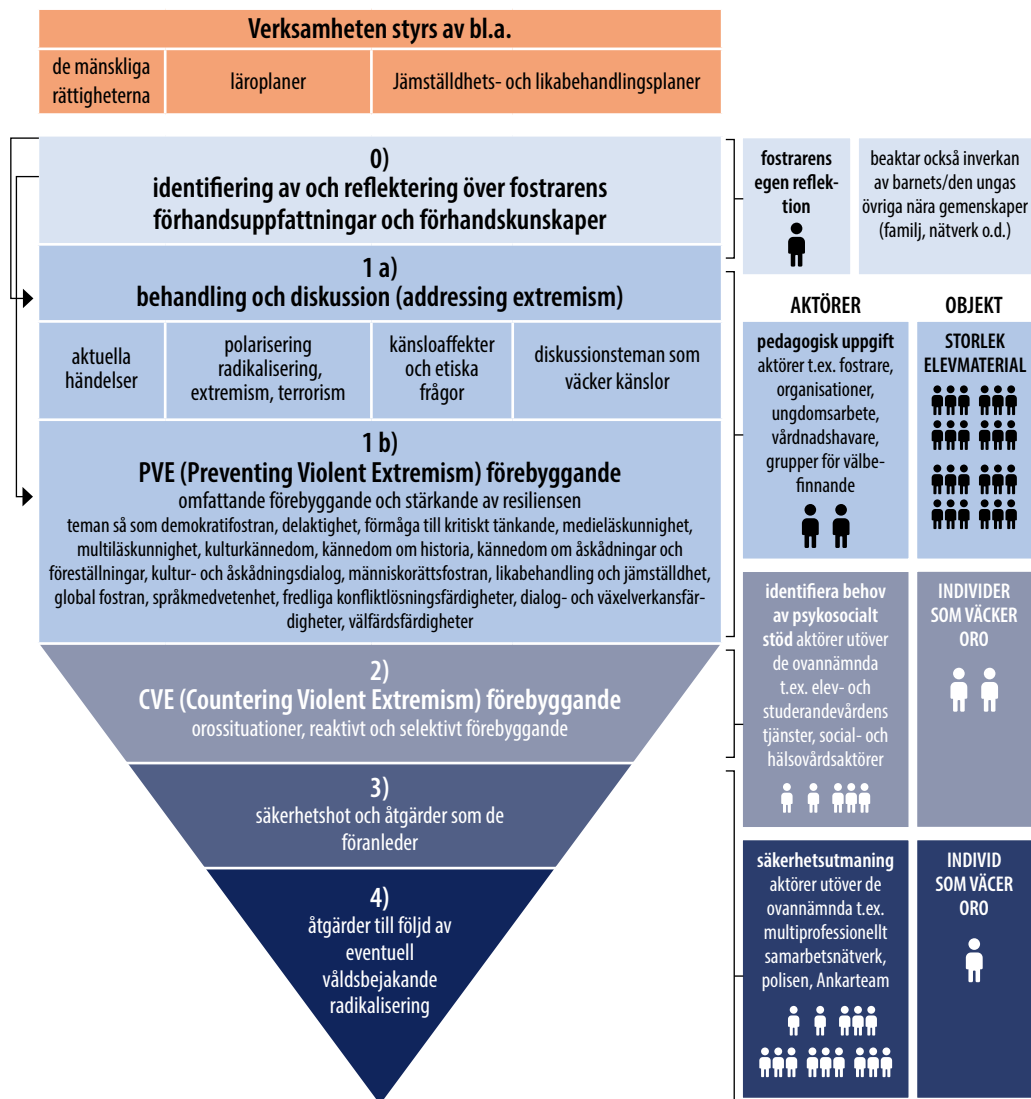


Bild 1. REDI Förebyggande av och möte med våldsbejakande extremism inom undervisningsväsendet – dimensioner. (Vallinkoski, Koirikivi & Benjamin 2019)

Ett övergripande ramförverk för förebyggande verksamhet: dimensioner som styr verksamheten inom undervisningsväsendet

Dimension 0: fostrarens egen reflektion

Mål: Fostraren är medveten om sina värderingar, sin världsåskådning, sitt instinktiva sätt att agera och tänka samt dessas betydelse vid tolkningen av information och mötet med eleverna.

Det är viktigt för varje fostrare att identifiera de egna förhandsuppfattningarna och förhandskunskaperna, eftersom det ger förutsättningar att möta eleverna öppet och positivt samt att behandla teman med kopplingar till våldsbejakande extremism med eleverna. Viktiga inslag i denna dimension är fostrarens kunskapsunderlag, livserfarenhet och värdevärld samt den världsåskådning som formats utifrån dem. Världsåskådningen formar de förhandsuppfattningar utifrån vilka fostraren gestaltar olika värdevärldar och ideologier, förhåller sig till dem och tolkar samhällsfenomen. Till följd av detta är det viktigt att i utbildningen och fortbildningen för fostrare på alla områden och utbildningsstadier stärka fostrarnas kunskapsmässiga förståelse av fenomenet med kopplingar till våldsbejakande extremism samt av de mål och syften som eftersträvas med förebyggande fostran.

Med tanke på fostrarnas yrkesskicklighet är det viktigt att vara medveten om de egna värderingarna och kritiskt granska dem samt att identifiera och dryfta de automatiska reaktioner som i det egna tänkandet kopplas till våldsbejakande extremism och verksamhet. Det är viktigt att förstå den egna världsåskådningen, eftersom var och en tolkar världshändelserna genom vissa linser. Detta åter inverkar på vilket slags tänkande och vilken slags verksamhet som personen anser att är acceptabel, normal och önskvärd. För fostraren är det viktigt att fundera med vilka tankar och rutiner hen möter sina elever, i synnerhet de som har en annorlunda bakgrund än fostraren själv. Det är viktigt att fostraren fäster uppmärksamhet vid hur hen behandlar sådana teman tillsammans med eleverna som är främmande eller avlägsna för fostraren, och vilken världs- och människobild hen förmedlar till sina elever genom sitt ord-, material- och innehållsval. För att man ska lyckas med målen i dimension 1, dvs. behandling av teman med kopplingar till extremism, förutsätts att fostraren kritiskt och genom att utvärdera sin egen tankevärld blir tvungen granska dessa saker både subjektivt och mera allmänt i den samhällssituation där hen verkar som fostrare.

Dimension 1a: behandling av fenomenet

Mål: Att behandla uppskakande händelser eller omtvistade samtalsämnen på ett pedagogiskt och etiskt hållbart sätt med eleverna.

Målgrupp för de innehålls- och färdighetsmål som hänförs till behandling och omfattande förebyggande av våldsbejakande extremism (dimensionerna 1a och 1b) är hela skolsamfundet. Åtgärder kan vidtas både av fostraren ensam och i samarbete med olika aktörer som arbetar tillsammans med läroanstalterna, såsom vårdnadshavare, organisationer och generellt inriktade elevvårdsgrupper.

För fostrarna är det viktigt att veta att våldsbejakande radikaliserings och extremism är förknippad med många olika bakgrundsfaktorer och mekanismer som kan ha kopplingar till exempelvis individens psykiska hälsa, erfarenheter av missförhållanden, sociala relationer eller samhällsstrukturerna i vidare bemärkelse. Det är alltså inte fråga om ett fenomen eller

en process med tydliga gränser, och ingen enskild faktor (t.ex. religion, marginalisering, psykiska problem, fattigdom eller mobbning) exponerar ensam en ung person för våldsbejakande radikalisering. Det är viktigt att framhålla denna aspekt också när man behandlar frågor i anslutning till fenomenet med eleverna.

När uppskakande, av människan förorsakade händelser (såsom terroristattacker) eller omtvistade teman (dvs. sådana som delar åsikterna och väcker starka känslor) behandlas tillsammans med eleverna är det viktigt att fostraren uppträder så att det egna agerandet inte stödjer snedvridna föreställningar eller stärker stereotyper och hotbilder. Ett tillnärmelsesätt som eftersträvar neutralitet framhäver betydelsen av fostrarens ovan beskrivna självkännet. Man måste ge tid och utrymme åt elevernas oro men efter detta skede måste man gå vidare i diskussionen. Det är viktigt att behandla temat åldersanpassat, hålla sig till fakta (vad man vet om händelsen) och ta upp olika aspekter på fenomenet, samt till exempel fästa uppmärksamhet vid fungerande strukturer som stärker känslan av trygghet och kontroll (såsom räddningsarbetarnas verksamhet). Fostraren kan stödja utvecklingen av elevernas kritiska tänkande genom att föra fram de olika aspekter och den historia som ligger bakom händelsen, samt bakgrundsfaktorer med kopplingar till politiska, geografiska, religiösa eller etniska frågor. Det är också viktigt att vända elevernas tankar till hur man klarar sig, gemenskap, lösningar och alternativa sätt att agera. Det är bra för fostraren att vara medveten om att fenomenet kan ha behandlats på väldigt olika sätt i elevernas hem, och sådana situationer är särskilt känsliga där eleven är tvungen att träffa ett moraliskt val mellan hemmets och skolans värderingar eller tolkningar. Det lönar sig att försöka lindra dessa situationer till exempel genom att skapa förståelse för olika synvinklar, även om användning av våld i sig alltid måste klart fördömas.

Fostraren kan också vidga sina egna resurser att behandla temana till exempel genom att bekanta sig med olika åskådningar samt de ideologier som ligger bakom olika extrema grupper. Man kan få större förståelse för extremism som fenomen genom att bekanta sig med de processer, mekanismer och faktorer som kan ligga bakom extremism. När fostraren får en uppfattning om dem kan det hjälpa hen att inte bara behandla våldsbejakande extremism och terrorism med eleverna (dimension 1a), utan också särskilt när temana med kopplingar till extremism dyker upp i läroanstaltens vardag på ett eller annat sätt (dimension 2).

Dimension 1b: övergripande förebyggande (PVE)

Mål: Att utveckla läroanstaltens verksamhetskultur samt lektionsblocken så att de stärker elevernas och läroanstaltssamfundets resiliens

Inom dimension 1b, dvs. i läroanstaltens förebyggande roll, är det viktigt att skapa sådana verksamhetsmodeller och en sådan verksamhetskultur där man medvetet stödjer

varje barns och ung persons delaktighet, välfärd och positiva samhällsanknytning. Enligt undersökningar stärker positiva människorelationer, känslan av tillhörighet och färdigheter i anslutning till självreglering individens resiliens, dvs. psykologiska uthållighet och bibehållen funktionsförmåga i svåra eller stressiga situationer. Resiliens har upptäckts balansera och lindra inverkan av utmanande faktorer i den ungas liv, och således förebygga inte bara våldsbejakande extremism utan också flera andra skadliga processer. Inom undervisning och fostran kan resiliensen stärkas framför allt genom rutiner som stödjer elevernas genuina delaktighet och påverkningsmöjligheter i sina skolsamfund samt genom att stödja utvecklingen av olika kognitiva och sociala färdigheter i enlighet med målen för dimension 1b. Det är också viktigt att ta upp och öva demokratiska möjligheter att påverka utan våld och med respekt för de mänskliga rättigheterna som alternativ till våldsbejakande extrema rörelser. De kunskaper och färdigheter som presenteras inom dimension 1b stärker elevernas och läroanstaltssamfundens resiliens, och de svarar också på de övergripande mål som satts i läroplanerna och planerna för småbarnspedagogiken samt uppfattningarna om vilka kunskaper och färdigheter som behövs i 2000-talet samhälle samt för övergripande välfärd.

Dimension 2: Orossituationer, reaktivt och selektivt förebyggande (CVE)

Mål: Att identifiera elever i behov av stöd, hänvisa dem till stöd, känna viktiga samarbetspartner och arbeta aktivt som en del av ett multiprofessionellt expertteam.

Verksamheten inom dimension 2 riktas till de elever som fostraren oroar sig för på grund av deras tänkande eller agerande eller vilkas väsen eller uppträdande man upptäcker att har förändrats på ett oroväckande sätt jämfört med tidigare. I dessa situationer riktas reaktiva eller selektiva förebyggande åtgärder endast till personer som väcker oro. Oron kan hänföra sig exempelvis till situationer där eleven genom sitt prat eller uppträdande visar klart intresse för våldsbejakande ideologier eller verksamhetsmodeller. Förändrat uppträdande, väsen eller tal som tyder på extremism betyder inte automatiskt att barnet eller den unga håller på att tillägna sig en våldsbejakande extrem ideologi, men oroväckande förändringar ska alltid tas på allvar, eftersom de är symptom som berättar att barnet eller den unga mår dåligt och behöver stöd. Bakom extremism som understöder våld kan ligga många olika orsaker, så det är av främsta vikt att hänvisa eleven till psykosocialt stöd. En person som ger anledning till oro stöds genom personlig handledning och uppföljning, som tillhandahålls inte bara av fostraren utan också till exempel av läroanstaltens elev- och studerandevårdsaktörer och/eller aktörer inom ungdomsarbetet, social- och hälsovårdstjänster samt olika organisationer. Även barnets eller den unga personens föräldrar måste engageras aktivt i handlednings- och stödverksamheten. Föräldrarna måste konsulteras redan i ett tidigt skede och de måste informeras om stödverksamheten och hur situationen utvecklas i en konstruktiv anda som syftar till samarbete.

Reaktivt och selektivt förebyggande hänför sig till situationer där eleven till exempel genom sitt tal eller uppträdande visar intresse/stöd för våldsbejakande ideologier eller hotar enskilda människor eller medlemmar av en viss grupp med våld. För fostraren är det viktigt att skilja skoj och medveten provokation från verkligt hot. Detta kan emellertid vara utmanande särskilt om elevgrupperna ofta växlar, och fostraren inte ser en enskild elev dagligen. Fostrarens yrkesskicklighet i fråga om elevkänedom, mötet med eleven, en gemensam verksamhetskultur och tidigt ingripande är väsentliga faktorer i detta skede. Det är också centralt att ta upp och diskutera demokratiska möjligheter att påverka utan våld och med respekt för de mänskliga rättigheterna som alternativ till våldsbejakande extrema rörelser.

Dimension 3: Säkerhetshot och åtgärder som de föranleder

Mål: Att känna viktiga samarbetsaktörer och säkerhetsanvisningar samt agera som en del av ett multiprofessionellt expertteam.

När man övergår till dimensionerna 3 och 4 är de förändringar som kan iakttas i elevens uppträdande eller agerande så stora att de innebär ett direkt hot mot elevens, skolsamfundets och/eller samhällets trygghetskänsla eller säkerhet. Inom dimensionerna 3 och 4 anges de åtgärder som riktas mot individen i varje enskilt fall, och i det multiprofessionella samarbetsnätverket ska förutom ovannämnda aktörer ingå även till exempel polisen och det lokala Ankarteamet. Det bör påpekas att verksamhetsmodellerna i dimensionerna 2-4 i första hand styrs och definieras av eventuella anvisningar och de centrala aktörerna i den egna kommunen. I en situation där fostraren misstänker att en elev utgör ett hot mot sig själv eller andra måste alltid kontakta läroanstaltens övriga personal samt de aktörer som ansvarar för studerandevårdstjänsterna, såsom skolpsykologen och/eller kuratorn. Om hotet är akut måste man kontakta polisen direkt. Inom den grundläggande utbildningen hindrar tystnadsplikten inte att uppgifter lämnas till polisen när det finns skäl att misstänka att någon löper risk att utsättas för våld.

Dimension 4: Åtgärder till följd av våldsbejakande radikaliserings

Mål: Att känna viktiga samarbetsaktörer och agera som en del av ett multiprofessionellt expertteam

Utbildningsstyrelsens anvisning för krissituationer:

I akuta kriser, olyckor samt hotande och farliga situationer styrs läroanstaltens agerande av de anvisningar för akuta kriser samt hotande och farliga situationer som hör till den generellt inriktade elevvården enligt läroanstaltens elevvårdsplan, dvs. krisplanen, den

räddningsplan som räddningslagen förutsätter samt för läroanstaltens personals del det verksamhetsprogram för arbetarskyddet som arbetarskyddslagen förutsätter.

I situationer där någon i skolsamfundet eller läroanstalten hotar med våld eller uppträder våldsamt är man tvungen att ingripa i saken snabbt. Våldsamma situationer och hot ska i princip skötas av polisen och det är viktigt att alla känner till skolans anvisningar för sådana situationer. Man är tvungen att bedöma hur brådskande det är att ta kontakt samtidigt som man försöker trygga säkerheten för dem som är involverade i situationen. Det måste också omedelbart byggas upp ett skyddsnet runt den person som hotar, som skyddar både hen själv och omgivningen. Det är polisens uppgift att bedöma hur allvarlig situationen är enligt sina egna anvisningar och besluta om nödvändiga åtgärder.

Åtgärder:

1. *Förbättra undervisningsväsendets personals grundläggande kunskaper.* Det produceras en cirka 60 minuter lång webbföreläsning för fostrare som behandlar bl.a. följande teman: centrala begrepp, ideologier, våldsbejakande radikaliserings fenomen, bakgrundsfaktorer, REDI-modellen, förebyggande verksamhet i vidare bemärkelse, fostrarens agerande. Ansvariga aktörer: **UBS**, Expertnätverket med fokus på extremism och resiliens som samordnas av pedagogiska fakulteten vid Helsingfors universitet.
2. *Utbilda nyckelutbildare.* Det ordnas regionalt heltäckande fortbildning så att det bildas ett nätverk av regionala nyckelutbildare som fungerar som stöd för lärarna inom småbarnspedagogiken, den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen. Ansvariga aktörer: **UBS**, Expertnätverket med fokus på extremism och resiliens som samordnas av pedagogiska fakulteten vid Helsingfors universitet
3. *Utöka samarbetet.* Samarbetet och informationsutbytet mellan olika aktörer, såsom universitet, yrkeshögskolor, forskare och läroanstalter, utökas. Det ses till att aktuell information som stödjer läroanstaltens arbete delas på Utbildningsstyrelsens webbplats. Ansvarig aktör: **UBS**.
4. *Fortsätta utvecklingsarbetet genom att delta i nordiskt och internationellt samarbete.* Man fortsätter att delta i internationellt och nordiskt samarbete bl.a. genom att stödja samnordiska lärarutbildningsprojekt. Ansvarig aktör: **UBS**.

Undervisningsväsendets textavsnitt: Katja Vallinkoski, Helsingfors universitet, Saija Benjamin, Helsingfors universitet, Pia-Maria Koirikivi, Helsingfors universitet, i samarbete med Utbildningsstyrelsen.

Bilaga 1

Experter som deltagit i beredningen av det nationella åtgärdsprogrammet

Nationell samarbetsgrupp

Den nationella samarbetsgruppen fungerar som styrgrupp för beredningen i enlighet med beslutet om inledande av beredningen. Samarbetsgruppen har följande sammansättning:

Utvecklingschef Tarja Mankkinen, ordförande, IM, specialplanerare Mika Junninen, JM, ambassadör, den interkulturella dialogprocessen Pekka Metso, UM, Elina Lemmetty, UM, konsultativ tjänsteman Pirjo Lillsunde, SHM, utvecklingschef Merja Mikkola, THL, undervisningsråd Heli Nederström, UKM, specialsakkunnig Annika Finnberg, RISE, specialsakkunnig Sami Peltovuoma, RISE, undervisningsråd Satu Honkala, UBS (ersättare undervisningsråd Kristina Kaihari, UBS), specialforskare Anna Santaholma, Skyddspolisen, inspektör Teemu Metsäpelto, Skyddspolisen, polisinspektör Timo Kilpeläinen Polisstyrelsen (vikarie polisinspektör Sami Ryhänen, Polisstyrelsen, polisinspektör Pekka Heikkinen, Polisstyrelsen, specialsakkunnig Hannele Häkkinen, Finlands Kommunförbund (ersättare specialsakkunnig Anu Wikman-Immonen, Finlands Kommunförbund), sakkunnig Anneli Portman, Helsingfors stad (ersättare chef för elevvården Vesa Nevalainen, Helsingfors stad), kriminalinspektör Konsta Korhonen, Polisinrättningen i Uleåborg, ledare för det lokala samarbetsnätverket i Uleåborg, riskhanteringschef Heikki Vähäkuopus, Åbo stad, ledare för det lokala samarbetsnätverket i Åbo (ersättare avdelningschef Ritva Jykelä, Åbo stad), riskhanterings- och säkerhetschef Jouni Perttula, Tammerfors stad, ledare för det lokala samarbetsnätverket i Tammerfors, projektkoordinator Milla Perukangas, Kyrkans Utlandshjälp (ersättare projektkoordinator Habiba Ali, Kyrkans Utlandshjälp), sakkunnig Matti Cantell, Settlementförbundet, Hunderra Ali Assefa, Nuoret Muslimit ry (ersättare Adam Adam Nuoret Muslimit ry), styrelsemedlem Kosar Mahmoodi, Nuorten Muslimien Foorumi NMF (ersättare styrelsemedlem Abdel Bettahar, Nuorten Muslimien Foorumi), Pazilaiti Simayijiang, Youth Against Violent Extremism.

Verkstaden Grooming och rekrytering 3.6.2019:

Katja Vallinkoski, Helsingfors universitet, Anneli Portman, Helsingfors stad, Milla Perukangas, Kyrkans Utlandshjälp, Tommi Kotonen, Jyväskylä universitet, Konsta Korhonen, Polisinrättningen i Uleåborg, Maarit Suhonen, Rädda Barnen rf, Habiba Ali, Kyrkans Utlandshjälp, Merja Mikkola, THL, Hajar Mahdavi, Mahdin Nuoret, Tarja Mankkinen, IM.

Verkstaden Religiösa samfund 19.6.2019:

Annika Finnberg, RISE, Abbas Bahmanpour, Resalat Islamilainen Yhdyskunta, Anneli Portman, Helsingfors stad, Anna Hyvärinen, Ekumeniska Rådet i Finland, Stiven Naatus, Kyrkostyrelsen, Ann-Sofie Nyström, Utbildningsstyrelsen, Hanne von Weissenberg, Tammerfors stift, Jouni Perttula, Tammerfors stad, Suaad Onniselkä, Vesalan peruskoulu, Helsingfors stad, Ulla Siirto, Kyrkostyrelsen, Atik Ali, Suomen Muslimiverkosto, Heikki Nenonen, kyrkoherde i Haga, Milla Perukangas, Kyrkans Utlandshjälp, Paula Kemell, Resalat Islamilainen Yhdyskunta, Pia Jardi, Suomen Islamilainen Neuvosto, Anas Hajjar, Suomen Islamilainen Neuvosto, Satu Honkala, Utbildningsstyrelsen, Abdul Mannan, Pohjois-Suomen Islamilainen Yhdyskunta, Elina Hellqvist, Kyrkostyrelsen, Teemu Pauha, Helsingfors universitet, Mustafa Kara, Tampereen islamin yhdyskunta, Pekka Heikkinen, Polisstyrelsen, Mina Bahmanpour, Mahdin Nuoret ry, Pirjo Lillsunde, SHM, Arslan Taskin, Suomen Islamilainen Diyanet Yhdyskunta, Tarja Mankkinen, IM, Susanna Sutinen, IM.

Verkstaden Unga 3.6.2019:

Katja Vallinkoski, Helsingfors universitet, Heli Nederström, UKM, Anneli Portman, Helsingfors stad, Hajar Mahdavi, Mahdin nuoret ry, Oussama Yousfi, Helsingfors Diakonianstalt, Ahmed Abdulkarim, Helsingfors Diakonianstalt, Joel Linnainmäki, Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians, Essi Kurki, Helsingfors stad, Ann-Sofie Nyström, Utbildningsstyrelsen, Suvi Autiosaari, Pakolaisnuorten tuki ry, Abbas Bare, Pakolaisnuorten tuki ry, Abdulqaadir Mohamed, Pakolaisnuorten tuki ry, Konsta Korhonen, polisinsättningen i Uleåborg, Toni Kuoremäki, Finlands FN-ungdom, Katri Vainio, Suomen Somalia-verkosto ry, Pia Koirikivi, Helsingfors universitet, Saija Benjamin, Helsingfors universitet, Milla Perukangas, Kyrkans Utlandshjälp, Annukka Kurki, Kyrkans Utlandshjälp, Habiba Ali, Kyrkans Utlandshjälp, Petteri Näreikkö, Changemaker, Merja Mikkola, THL, Yassine Yousfi, Muvenna-projektet, Ibrahim Sehic, Muvenna-projektet, Salman Galid, Nuorten Muslimien Foorumi NMF ry, Tarja Mankkinen, IM, Sara Latvus, Kyrkans Utlandshjälp, Mohamed Hassan, African Talent and Change Foundation.

Undervisningsväsendet

I utarbetandet av undervisningsväsendets avsnitt har deltagit forskarna Katja Vallinkoski, Saija Benjamin och Pia-Maria Koirikivi från Helsingfors universitet.

Radikalisering i fängelser och frigivna fångar (beredningsgrupp):

Annika Finnberg, Brottsförklaringsmyndigheten, Ritva Elomaa, CKP, Jouni Niskanen, Polisinsättningen i Helsingfors, Mika Junninen, JM, Katja Nissinen, Polisinsättningen i Helsingfors, Sami Peltovuoma, Brottsförklaringsmyndigheten, Antti Hyyryläinen, CKP, Sami Ryhänen, Polisstyrelsen, Merja Mikkola, THL, Tarja Mankkinen, IM.

Verkstaden i Uleåborg 14.5.2019:

Elina Hyvönen, Uleåborgs stad, invandrantjänster, Kari Broström, Uleåborgs stad, koncern-tjänster, Mikko Nissinen, Uleåborgs stad, bildnings- och kulturtjänster, Priyanka Sood, Uleåborgs stad, mångkulturelltjänster, Petri Walter, Uleåborgsregionens utbildningssamkommun, Hannu Kokko, Migrationsverket, Mirja Pikkarainen, Brottspåföljdsmyndigheten, Uleåborgs bedömningscentrum, Juha Rautiainen, Brottspåföljdsmyndigheten, Uleåborgs fängelse, Risto Ottavainen, Skypo, Vesa Hiltunen, Skypo, Irmeli Korhonen, Polisnärheten i Uleåborg, Merja Rasinkangas, Polisnärheten i Uleåborg, Milla Kynkäänniemi, Polisnärheten i Uleåborg, Konsta Korhonen, Polisnärheten i Uleåborg, Tarja Mankkinen, IM

Verkstaden i Åbo 6.5.2019:

Habib Hasan, Åbo stad, Petteri Iltanen, RISE, Ritva Jykelä, Åbo stad, Kimmo Kulmala, Polisnärheten i Sydvästra Finland, Irina Laasala, RISE, Joni Lindeman, Försvarmakten, Jyri Mikkola, Åbo stad, Ilkka Myllymaa, Åbo Vuxenutbildningscentral, Ann-Sofie Nyström, UBS, Miia Nääppä, Åbo stad Ankarteamet, Milla Perukangas, Kyrkans Utlandshjälp, Mika Salonen, Polisnärheten i Sydvästra Finland, Janne Sundqvist, Åbo Yrkeshögskola, Reetta Vainio, Polisnärheten i Sydvästra Finland, Sari Vanhanen, Migrationsinstitutet, Taina Viljanen, Diakoncentralen, Jarno Virjonen, FRK, Heikki Vähäkuopus, Åbo stad, Märit Welin, Åbo stad, Anu Parantainen, Åbo stad, Marikki Sjöström, Åbo stad, Mika Ranta, Samarbetsnätverket för att förebygga våldsbejakande radikaliserings i Åbo, Ibrahim Sehic, Muvenna-projektet, Yassine Yousfi, Muvenna-projektet.

Polisstyrelsens verkstad 12.6.2019:

Jarno Saarinen, Polisnärheten i Sydöstra Finland, Mikko Uusimäki, Polisnärheten i Österbotten, Harri-Pekka Pohjolainen, Polisnärheten i Östra Finland, Petteri Liimatainen, Polisnärheten i Tavastland, Tuomas Korhonen, Polisnärheten i Inre Finland, Hannu Väänänen, Polisnärheten i Västra Nyland, Teemu Huttunen, Polisnärheten i Sydvästra Finland, Lauri Nikula, Polisnärheten i Uleåborg, Jarmo Heinonen, Polisnärheten i Helsingfors, Sami Suosalmi, Polisnärheten i Östra Nyland, Reko Silvenius, Polisnärheten i Lappland, Tarja Mankkinen IM.

Verkstaden Forskare 14.6.2019:

Pia-Maria Niemi, Helsingfors universitet, Ann-Sofie Nyström, Utbildningsstyrelsen, Su-aad Onniselkä, Helsingfors stad, Teemu Pauha, Helsingfors stad, Anneli Portman, Helsingfors stad, Juha Saarinen Kings College, London, Daniel Sallamaa, Helsingfors universitet, Anna Santaholma, SKYPO, Karri Soppi, Utbildningsstyrelsen, Teemu Tammikko, Finnish Institute of International Affairs, Lotta Tuomaala-Järvinen, Helsingfors stad, Kati Vahtera,

Migrationsverket, Katja Vallinkoski, Helsingfors universitet, Leena Malkki, Helsingfors universitet, Tarja Mankkinen IM

Bilaga 2

Beskrivning av processen för hänvisning till tjänster från tips till stöd



Bilaga 3

Förkortningar och begrepp som används i åtgärdsprogrammet

Ideologi	Inom våldsbejakande extremism motiveras användning av våld, hot om våld, upp- vigling och uppmuntran till våld eller berättigas våld med ideologier. Med ideologi avses i detta åtgärdsprogram tankekonstruktioner som delas av flera och som utgår från tolkningar av människogrupper, världen, religionen, förhållandena mellan män- niskor och stater, människovärdet, vad som är heligt och icke-heligt eller motsva- rande samt de föreställningar som styr individens handlande.
Ankarverksamhet	Ankare är multiprofessionellt arbete som har bedrivits sedan början av 2000-talet. Ankargrupper finns i anslutning till polisinsatserna på olika håll i landet. I Ankar- verksamheten deltar polisen, socialvården, hälsovården, undervisningsväsendet och ofta även ungdomsarbetet. Ankarverksamheten är inriktad på att främja barns och ungdomars (under 18 år) välfärd och förebyggandet av brott. Dessutom strävar Ankarverksamheten efter att förebygga radikaliserings till våldsbejakande extremism utan åldersgränser. Enligt en förfrågan som gjordes 2018 deltar yrkesutbildade per- soner inom ca 200 olika områden i Ankarverksamheten
CTED	Counter-Terrorism Committee Executive Directorate. I enlighet med FN:s reso- lutioner 1373 (2001) och 1624 (2005) gör organet, som bistår FN:s säkerhet- sråds Kommitté mot terrorism (CTC) och genomför säkerhetsrådets beslut, länderbedömningar i FN:s medlemsländer av hur dessa har genomfört resolutio- nerna mot terrorism samt stödjer medlemsländerna i kampen mot terrorism.
Daesh	En terroristorganisation som verkar i Irak och Syrien och vars nätverk sträcker sig till Europa, Asien, Afrika och Amerika. Även förkortningarna IS, ISIS och ISIL används.
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.
EU	Europeiska unionen.
ER	Europarådet. Europeisk politisk samarbets- och människorättsorganisation.
EXIT-verksamhet	Verksamhetsmodell för att stödja personer som vill frigöra sig från våldsbejakande extremism.
Mänskliga rättigheter	De mänskliga rättigheterna är inskrivna i internationella avtal om de mänskliga rät- tigheterna. Finska staten har utfäst sig att garantera sina medborgare och alla män- niskor som finns i Finland dessa rättigheter.
Indoktrinering	Med indoktrinering avses verksamhet där en person görs till föremål för undervis- ning och endast vissa läror och viss undervisning överförs till hen. Personen själv har inga möjligheter och ingen beredskap att självständigt bedöma innehållet i under- visningen. Har samband med hjärntvätt och ideologisk påverkan.
IS	Islamic State. En terroristorganisation som verkar i Irak och Syrien och vars nätverk sträcker sig till Europa, Asien, Afrika och Amerika. Även förkortningarna ISIL, ISIS och Daesh används.
ISIL	Islamic State in Iraq and Levant. En terroristorganisation som verkar i Irak och Syrien och vars nätverk sträcker sig till Europa, Asien, Afrika och Amerika. Även förkortningarna IS, ISIS och Daesh används.

ISIS	Islamic State in Iraq and Syria. En terroristorganisation som verkar i Irak och Syrien och vars nätverk sträcker sig till Europa, Asien, Afrika och Amerika. Även förkortningarna IS, ISIS och Daesh används.
KAVI	Nationella audiovisuella institutet.
CKP	Centralkriminalpolisen.
MIGRI	Migrationsverket.
Nordic Safe Cities	Nordic Safe Cities är ett nätverk som omfattar ett stort antal städer i de nordiska länderna. Ett mål för nätverket är att förebygga våldsbejakande radikalisering och extremism, som hotar städernas och stadsbornas säkerhet och tolerans samt försöker undergräva nordiska värderingar och social sammanhållning.
UKM	Undervisnings- och kulturministeriet.
JM	Justitieministeriet.
UBS	Utbildningsstyrelsen.
Grundläggande fri- och rättigheter	Med grundläggande fri- och rättigheter avses de rättigheter som nämns i Finlands grundlag. De utgör grundläggande värderingar och är viktiga för alla. De grundläggande fri- och rättigheterna garanterar att var och en har rätt att leva. Grundläggande rättigheter är bl.a. rätten till personlig frihet och integritet, rörelsefrihet, rätt till skydd för privatlivet, yttrandefrihet, mötesfrihet, föreningsfrihet, religionsfrihet.
POHA	Polisstyrelsen.
RAN	Radicalisation Awareness Network, som verkar i anslutning till EU.
RISE	Brottspåföljdsmyndigheten.
Resiliens	Med resiliens avses flexibilitet och förmåga att klara av förändringar. Resiliens kan också avses förmåga att stå emot till exempel försök till påverkning.
SOTE	Social- och hälsovården.
IM	Inrikesministeriet.
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet.
SKYPO	Skyddspolisen.
THL	Institutet för hälsa och välfärd.
Religionsdialog	Religionsdialogens syfte är att öka förståelsen mellan människor från olika kulturer och religioner, minska radikaliseringsen och stärka samhällsfreden.
Hatbrott	Hatbrott är ett brott mot en person, en grupp, någons egendom, en institution eller en företrädare för dessa, där motivet är fördomar eller hat mot offrets antagna eller faktiska etniska eller nationella bakgrund, religiösa övertygelse eller livsåskådning, sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck eller funktionsnedsättning. Finlands strafflag innehåller ingen definition av hat- eller rasistiskt brott. I strafflagens straffskärpningsgrunder har man ändå beaktat gärningens rasistiska hatmotiv, som 2011 utvidgades till även andra hatmotiv (SL 6 kap. 5 § 4 punkten, 13.5.2011/511). Förutom skärpningsgrunden nämns i strafflagen vissa brott där hatmotiv ingår i rekvisiten. Dessa brottsbenämningar är diskriminering, hets mot folkgrupp och grov hets mot folkgrupp.
VTH	Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Våldsbejakande extremism

Med våldsbejakande extremism avses att någon använder våld, hotar med våld, uppviglar och uppmuntrar till våld eller berättigar våld med en ideologisk motivering.

Våldsbejakande radikaliserings

Våldsamt radikaliseringsprocessen är en process där individer beslutar att använda våld eller hota med våld, uppmuntra till våld eller berättiga våld med en ideologisk motivering. När radikaliseringsprocessen framskrider börja individen acceptera och beundra våld oberoende av med vilken ideologi eller influenser från olika ideologier hen motiverar våldet.

FN Förenta Nationerna.



Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi